

Kmet, delavec
in obrtnik
naj bodo naro-
du vodnik!

Izaja vsake srede.
Maršalina:
za celo leto Din 20—
za pol leta " 15—
za izsestve
za celo leto Din 20—
Iskorati po tarifu. — Pla-
manim vprašanjem naj
se priloži znamko za od-
govor. — Ne frankirana
plačila se ne sprejemajo.

Kmetški list

Vsakdo vživaj
vse sadove &
svojega dela in
marljivosti!

Rokopis se ne vra-
čajo. — Plača in toži
se v Ljubljani. — Ured-
ništvo in uprava je v
Ljubljani v Kolodvorski
ulici št. 7. — Telefon
inter. št. 1506. — Račun
pri poštni hranilnici
št. 14.194.

Dr. J. Rosina:

Temelji - kmetskocokulturne prosvete.

Kadar slišim besedo »prosveta« — mi skoraj nezavedno šine skozi misli istočasno sličen pojem o — »prosvitljenosti«. Tedaj se spomnim tiste »prosvitljene dobe« (Aufklärungszeit), ko so pred poldrugim stoletjem Rousseau in Montesquieu začeli »prosvetlje-
vati« — to je približno isto kot »razsvetlje-
vati« — človeštvu svet in življenje in ko sta Jožef II. in Marija Terezija uvedla ljudsko-
šolski pouk in reformirala šolstvo — ravno ob namenu »prosvetit« svoje državljane. To je,

bili in se ne vedo obrniti v življenju, niti ga jasneje vidijo, kakor drugi.

Izobrazba daje možnost jasneje gledati življenje in svet in se torej v njem tudi bolje obrniti. Toda pri enem se iskra ni vnela, ker ni bilo ničesar, na čemer bi se mogla vneti; pri drugem pa se je vnela, kljub temu, da ni bilo drgnjenja in žveplenke. Možnost gledanja pa daje šola in vzgoja in že to je zelo, zelo mnogo; kajti mnogokrat najboljša rastlina zamre ob pomanjkanju solnca.

*Vso srečo v Novem letu želita svojim prijateljem
uredništvo in uprava*

hotela sta napraviti, da bi njih podaniki od-
slej gledali »svitlo« (»klar«) v življenje okoli
sebe in s tem postali pametnejši, boljši in —
kar jima je bilo glavno — koristnejši za
državo.

Zato so od te takozvane »prosvitljene
dobe« naprej tako podpirali in razširjali rav-
no — »prosveto«.

In tu se spomnim običajno na neko sliko
iz slavnega Dostojevskijevega romana »Idiot«.
Idiot, Knjaz Miškin, živi na svoji »dači« (po-
sestvu) zunaj mesta in ko ima njegov tuber-
kulozni znanec iz mesta — ime sem pozabil —
umreti, ga pridrži pri sebi na deželi, da
bo lažje umrl. »Kajti lažje je umirati, če ležiš
v vrtu med zelenjem in cvetočimi jablanami,
kakor če imaš noč in dan gledati samo v
brezizrazno rudečo steno prekocestne Majer-
jeve hiše.«

Tak, približno vsaj, je smisel one slike in
tako je tudi z življenjem.

Ni vseeno ali buljiš vanj topo in brez-
izrazno in gre mimo tebe kakor težke sanje,
ali pa se ga zavedaš v sebi samem, vidiš in
skušaš doumeti njegov tek, gledaš sebe v
njem in svoje delo, občutiš s celim srcem nje-
govo lepoto in težo. Z eno besedo: ni vseeno
ali ga gledaš z odprtimi očmi, ali pa greš
mimo njega kakor slepec. Radi »svetlosti«
odprtih oči pa govorimo o — »prosveti«.

Naučiti ljudi gledati življenje in svet
okoli sebe, to je naloga in namen prosvete.
V tem pa je tudi bistvo in pomen vsake
vzgoje in v tem tiči tudi vsa vrednost umet-
nosti.

Namen prosvete.

Šolska izobrazba in vzgoja sploh nam
dajejo gotova sredstva, gotove spretnosti, ki
so nam za današnji življenski boj neobhodno
potrebna in koristna. Toda najvažnejše to ni,
niti ne more šola in načitanost napraviti iz
nič veliko stvar. So ljudje, ki so neverjetno
mnogo čitali in se učili in so kljub temu —
med nami rečeno — ostali neumni kakor so

Podobno kot z vzgojo je z umetnostjo.
Tudi njena vrednost je v tem, da nam s tem,
da riše, kako teče življenje drugod in pri
drugih daje možnost pogledati na lastno in
ga primerjati. Če čitam o drugih, mi je oko
vedno bolj mirno in bolj hladnokrvno kri-
tično, kakor če se vrtim v krogu lastnih in-
teresov in strasti. Šele ko sem v knjigi videl
življenje tako izven sebe in oddaljeno, vidim
z veseljem tudi njega čar in lepoto. Kar pa
je lepo, je tudi dobro.

Tudi tu se tedaj učim — gledati. Vsa
prosveta ima ta namen. Iskati in vzbuditi na
ta način speče, toda gibke razume, odpreti
zaprta srca, dati razmah boječi gesti, je na-
loga in namen vseh prosvetnih društev in
tudi naša Društva kmečkih fantov in deklet
jo imajo. Zato smo ponosni za vse, če imajo
Kmetska matica in makari tudi Mohorjeva in
Vodnikova družba na stotisoče članov, in da
smo v tem Slovenci med prvimi na svetu.
Kajti dokaz je, da smo čuječni. Zato me pre-
šine veselje, če vidim kako štirinajstletna pa-
stirica drži dvoje kravic na verigi, ki jih pase
ob poti in — čita. Zvečer bo o prečitanem
premišljevala in na jutro bo sklenila — kako
naj rečem? — pomembnejše živeti. Želim ji,
da bi se ji uresničilo.

To je prosveta. Toda kmetskocokulturna
prosveta ima še nalogo več.

Naloge kmečke prosvete.

Ona ne nudi samo možnosti, razglablja
in razgrinjati svet sploh, razširiti težnjo za
samoizobrazbo in čitanjem. Poseben njen po-
gled velja baš kmetskemu življenju. Raz-
glablja o njem, najti njegove bitne značajne
črte, spoznavati njegovo specifično (posebno)
kulturno vrednost, ugotoviti posebne kultur-
ne oblike in odnose slovenskega kmetskega
življenja in napraviti, da bo naš kmet nanje
ponosen, to je temelj slovenskega kmetsko-
kulturnega pokreta.

Kajti človek je ponosen samo na to, o

čemur ve, da ga poseduje. Pokazati sloven-
skemu kmetu, kaj ima, da bo vedel, zakaj je
lahko ponosen, na kaj samozavesten in ga
s tem dvigniti do večje samozvesti in notra-
nje svobode, to je naloga naših mladinskih
kmetskoprosvetnih društev.

In ali je malo in brezpomembno, na kar
bi lahko bil ponosen slovenski kmet? Ali se
izplača ugotavljati in zbirati kulturne oblike
njegovega življenja?

Slovenski kmetje naj bodo mirni. Na to,
na kar so oni lahko ponosni, je skoraj edino
— če ne sploh edino — na kar je lahko pono-
sen slovenski narod. Njih kulturne življen-
ske forme so sploh edine kulturne forme, v
katerih se Slovenstvo izživlja. Njegovi od-
nošaji do življenja, do vere in cerkve, do žene
in dekleta, do rodbine, do starišev, do druž-
be, do izobrazbe in šole, do naroda in oblasti,
so sploh edini, ki so izdelani in jasni; torej
edini, ki so kulturni, ker predstavljajo izkri-
stalizirano (izčiščeno) obliko življenja. Druge,
kakor kmetske kulture pri nas sploh ni, ker
je vse drugo komaj v povojih, v mešanju in
vrenju, izpostavljeno tisočim tujim vpli-
vom, ki le zmedo večajo in grmadijo nove
dvome.

Naj navedem nekaj primerov.

Vzemimo odnošaj slovenskega kmeta do
vere in cerkve. Čeprav je to težak problem
in je slika mnogokrat zadržana, on vendar ne
veruje kakor suženj, ampak kakor mož. On
ima v sebi mir in instinktivno (nezavedno, po
srcu) loči dobro od slabega brez duševnih
krševnih bojev in dvomov. Tisočletje krščan-
stva, v katerem živi, mu je izravnalo občutek
moralnega in dobrega s tem, kar tudi vera
smatra za dobro. Njegovo poštenje je krščan-
sko poštenje in vera mu je v bistvu skup mo-
ralnih pravil, po katerih mu vest velela ži-
veti. On je miren, kakor oni Tolstojev mu-
žik iz Ane Karenine, ki je učil Levina razločevati
dobro od slabega, in njegov notranji glas:
pošten ali nepošten, mu je sigurni sodnik,
kakor Angležu njegov: fair, not fair (spodobi
se, ne spodobi se). Slovenski kmet ve ločiti
vrednost besede od dejanja in to je temeljna
črta slovanstva v njem. On je v svojem od-
nošaju do vere in cerkve — kljub temu, da
zunanje lice včasih drugače kaže — povsem
uravnovežen.

Sedaj pa pogledajmo slovenskega dijaka
ali intelektualca (izobraženca) odnosno sploh
meščana. Do četrte gimnazije še moli zvečer.
Potem — če je vsaj malo »inteligenten« —
preide v opozicijo proti dogmatičnemu kate-
hetu in prisiljenim cerkvenostim, ki jih ob-
čuti kot nasilje. Kot visokošolca — ali že
prej — ga začne preganjati verski dvomi.
Stokrat se prime in stokrat zopet zavrže ma-
terializem, išče resnice po budizmu, svetem
pismu in teozofiji, hodi kakor v labirintu in
se meče sem in tja, dokler mu metafizično
(onostransko) čustvo za iskanje velike ugan-
ke življenja sploh ne otopi od utrujenosti in
bližajočega stradanja. Merila v sebi ni našel
in bo ostal brez notranjega kompasa za celo
življenje; dokler se na kraju na veliki gau-
dium (veselje) takozvanega »nasprotnega ča-
sopisja« — ne izpove.

Drugi žive seveda drugače. Toda vsi se

mečejo, kakor riba po suhem. Ustaljenega razmerja niti do vere, niti do cerkve slovensko meščanstvo do danes ni našlo. One nezmotljive »duševne tehtnice«, kakor bi rekel Radič, ki jo ima kmet, nima v sebi. Pri vsakem dejanju je tisoč za in tisoč proti. Neodločno nagibanje sem in tja pa mu jemlje moč jasne odločitve in mu izžepava energijo.

Ali razmerje moža do žene in zakona!

Slovenska kmetjska žena stoji visoko v spoštovanju in njen odnošaj do moža predstavlja jasno izdelano kulturno življensko formo (obliko). V hiši ima ugled, »tri ogle podpira«, pravi pregovor; mož jo vzame na polovico posestva, njeno delo, njen razum pri odločitvi in zlasti njeno materinstvo je priznано in spoštovano. Ona mnogo dela, toda ima priznanje za delo in je in se tudi čuti možu enakovredno. Značaji kakor n. pr. levstikove gospe z Vrha iz »Kačjega gnezda« ali Cankarjeve »matere« so visoko, visoko postavljeni in niso redki. Zvestoba v zakonu je aksiom (prvotna zahteva), na kateri se vsaka misel izkušnje razbije. Slovenska kmetjska žena je res — žena. Še nje narodna nošnja se mi zdi, da je ponosnejša kakor možka in kaže, da ima ugled in besedo; mnogokrat — »glavno besedo«.

Kako neizdelan — in vsled tega nekulturen — je ta odnošaj pri slovenskem meščanstvu. Tu imamo kar celo vrsto »idealov« zakona. Eni še zahtevajo, da prinese žena devišstvo v zakon, drugim je to vseeno. Eni hvaležijo takozvano »Kameradschaftsehe«, kjer kakor dva visokošolska kolega skupaj gresta mož in žena skozi življenje. Drugi zopet smatrajo ženo za nižje bitje in govore z njo le s pritajenim zaničevanjem, ker mislijo, da je mož človek višje vrste; rabijo jih ali za gospodinje, ali za igrarke, ki jim dolg čas preganjajo, ali pa, da imajo koga, ki jih lahko sekira. Eni jih pretepajo — kljub izobraženosti — drugi so tutke. Eni zahtevajo od žene zakonsko zvestobo in otroke, drugim je to deveta briga. Skratka — tudi tu velika zmešnjava.

Ali vzemimo razmerje očeta do sina in sploh staršev do otrok. Na kmetih je slika jasna — čeprav čisto tudi ni razveseljiva. Toda kaka zmešnjava je v mestih. Po nekod drže očetje na spoštovalno distanco (oddaljenost) in vlada nekako še patriarhalčno razmerje. Drugod se je oče približal deci in vlada nekaka demokracija, kjer je dovoljena kritika in celo — rahel posmeh. Zopet druge pa — kakor pravi pesem — hodita sin in oče skupaj na promenado za dekleti in v gostilno na vino in »švips«. Tudi tu so nerešeni problemi in se komaj išče poti.

Isto je v sto in sto drugih življenskih odnošajih. Niti o slovenskomeščanski društveni kulturi — odnošaju do prijateljev in znanstvu — ne moremo govoriti. Medtem ko je pomek po nedeljski maši pred cerkvijo ali na golažu v gostilni gladek, točno ograjen in brez pritvarjanja in iskanja besed.

Še celo razmerje fanta do dekleta, je pri nas edino na kmetih jasno izdelano in slovensko — naše. Tavčar, kadar popisuje v svojem »Cvetju v jeseni« svojo kmečko ljubezen, je lep in velik; če pa začne obračati besede svojih zaljubljenih kontes in graščinskih pospodičen, pa takoj zazezam. No, Jurčič in menda še cela vrsta mu je podobnih.

Zakaj potem mnogi izmed naših slovenskih kmetov posmehljivo gledajo na lastno življenje, v katerem se gibljejo? Grabijo za tujim, ki je oddaljeno, nerazumljivo in povrh tega še tisočkrat manj vredno. Kroga, v katerega jih je postavila usoda, se ne bodo iznebili, samo smešni bodo in izgubili bodo ravnotežje. Dobro jim pa med prsti uhaja in ga ne opazijo.

Temelj kmetkokulturne prosvete je, da kmetjsko življenje okoli sebe prosmatra z

odprtimi očmi, ga registrira, zbira podatke, išče podlage in možnosti razvoja kmetjskega življenja, pregleda vzroke in premeri posledice dobrin in napak.

Kmetkokulturni pokret je konservativen (ohranjujoč) v kolikor originalnosti (prvobitnosti) kmečkega življenja zbliža in skuša ohraniti. On odkopava zaklad slovenskega kmečkega in s tem edini zaklad slovenskega življenja sploh. Zato sem svoj čas napisal, da smo podobni svoječasni kulturni smeri takozvani slavjanofilov v predvojni Rusiji in da bo slovenska inteligenca trčila ob nas, ko bo iskala slovenskega človeka.

Kakor so ob svojem narodnem preporodu

Novi časi — nove skrbi!

Vsi, ki smo srečno preživeli svetovno vojno, se še z grozo spominjamo, kako trda nam je zlasti zadnji dve leti vojne predla za vsakdanji kruh. Kar je bilo delovnih moči, je služilo v vojni, živine je primanjkovalo na vseh koncih in krajih in s tem tudi gnoja, dobro poljedelsko orodje pa se je tudi težko dobilo, ker so bile vse obrtne in industrijske delavnice preurejene na izdelavo vojnih potrebščin. Iz takih okoliščin in razmer se je moralo roditi silno pomanjkanje vsakdanjega kruha in to pomanjkanje je v veliki meri tudi odločilo izid vojne.

V vojni so se ljudje naučili zopet ceniti vrednost kruha in ceniti kmečko delo. To je bila dobra stran vojne. Iz strahu, da se podobna nesreča ne bi nikdar nikomur več pripetila, so začele tudi vse evropske države na vso moč pospeševati kmetijstvo in vsa skrb modernih državnikov in politikov je danes obrnjena na to, da poljedelstvo v svojih državah dvignejo tako visoko, da bi državljani tudi v slučaju nove vojne ne stradali, ampak da bi pridelali doma vsaj toliko, kolikor potrebujejo za svoje lastno prebivalstvo.

To prizadevanje je rodilo zlasti v Srednji Evropi že velike uspehe, zlasti pri naših najbližjih sosedih. V Avstriji je zlasti poljedelski minister Thaller skrbel z veliko spretnostjo za dvig domačega avstrijskega kmetijstva in vsak miren opazovalec avstrijskih razmer mora priznati, da je dosegla Avstrija na tem polju sijajne uspehe. Z državno in deželno pomočjo so izpremenili na tisoče hektarjev prej nerodovitne in prazne zemlje v plodna polja, v dobre travnike ali vsaj v pašnike. Vlada je preskrbela kmetom najboljša semena in izvrstno plemensko živino. Industrija se je vrgla na izdelavo poljedelskih strojev, kakršni so prikladni baš za hribovito avstrijsko zemljo. Uspehi niso izostali. Danes prideluje Avstrija že toliko žita in krompirja in sladkorne pese, da nima le dovolj živeža za svoje prebivalstvo, ampak da nekaj svojih pridelkov že tudi izvaža. Pri tej priliki ne smemo pozabiti omeniti tudi velike agitacije, ki jo je pred leti začela avstrijska vlada v avstrijskih mestih na korist domačih kmečkih produktov. Na Dunaju so odprli veliko število novih mlekarn, po časopisih pa smo dan na dan brali: Jejte domači sir, ki ni nič slabši kakor švicarski, in jejte domače surovo maslo, ki nič ne zaostaja za danskim! Ta agitacija je rodila uspeh. Danes je avstrijska poljedelska produkcija na višku. Avstrijskim kmetom se sicer še ne godi tako dobro, kakor bi se jim lahko, ker so zaradi poveljnih razmer še zelo obremenjeni, v teku časa pa se bodo izlečile tudi zadnje vojne rane. Samoposebi umevno je, da je znala avstrijska vlada svoje kmete tudi zaščititi z izdatno carino, kar hudo občutimo tudi mi, zlasti glede mleka, mesa in vina.

Tudi v sosedni Italiji je posvetil Mussolini domačemu kmetijstvu največjo skrb. V Italiji je mnogo rodovitnega sveta, še več pa je

Nemci iskali in našli moč in samozaupanje v svoji zgodovini, jezikoslovju, Nibelungih in Götzu von Berlichingen, tako je tudi za nas tu edino vrelo bogastva in iskanja. Doslej pa je ostalo to kulturno polje neobdelano in zaklad neizžupan.

Slovenska kmetkokulturna prosveta in slovenska kmetjska mladina — ki nam je tako blizu — ima temeljno nalogo ga odkopavati in izkopati. Kajti potem šele, ko bomo našli podlago, na kateri stojimo in ko bomo videli, kako ponosni smo lahko nanjo, bo izginila tudi tista tako značilna slovenska malodušnost in se ne bomo tolikokrat začudili — nad lastnimi uspehi.

bilo (in je še) neobdelane pušave in močvirnatga sveta. Število italijanskega prebivalstva pa je zelo veliko in Italija prej ni nikdar doma pridelala dovolj živeža. Brez tujkega prometa bi bili Italijani komaj živeli.

Mussolini pa se je z njemu lastno energijo lotil velikanskega dela in začel je takozvano »žitno bitko«. Na stotine milijonov je žrtvovala italijanska vlada za izsušenje obširnih močvirij v južnih krajih in 100.000 delavcev dela še dandanes na ureditvi hudournikov in na popraviljanju zemlje sploh, da bo pripravna za obdelovanje. V par letih je prišla Italija tako daleč, da je lani že prav malo žita uvozila, istočasno pa se razvija tudi živinoreja in vse vrste kmetijstva sploh.

Kako visoko je razvito kmetijstvo na Češkem, je splošno znano. Češka dežela je takorekoč ena sama visoka poljedelska šola za vse, ki se zanimajo za kmetijstvo. Posebno razvita je na Češkem kmečka industrija, t. j. predelava lahko kvarljivih kmečkih pridelkov v trajno ohranljive in tudi dražje produkte. Velik uspeh češkega kmetijstva pa je v tem, da je večina najvažnejših kmečkih industrij v rokah kmetov samih (potom zadrug). Vlada, v kateri imajo že več let odločilno besedo kmečke stranke (češka in nemška) seveda na vso moč podpira razvoj kmetijstva in je češke kmete obvarovala pred konkurenco tudi z visokimi carinami.

V Nemčiji se baš sedaj bije hud boj za carinsko zaščito kmetov. To se godi v Nemčiji, kjer so kmetje v veliki manjšini napram ostalemu prebivalstvu, ker pride en kmet na tri fabriške delavce! Ker pa je baš Nemčija v svetovni vojni najbolj čutila, kaj se pravi lakota, zato je kljub svoji industrijski večini pripravljena ugoditi tudi kmečkim željam in domače kmetijstvo izdatno podpreti s carinsko zaščito in z davčnimi olajšavami.

Našteli smo le par zgledov, kako v naši najbližnji okolici dvigajo poljedelsko produkcijo in jo ščitijo z visokimi carinami. Je pa tako po celi Evropi. Ta pojav pa je za nas tako važen, da ga nikakor ne smemo prezreti. Če je namreč splošna tendenca ta, da povsod skrbje le za svoje kmetijstvo, in to z uspehom, potem nastane za nas odločilne važnosti vprašanje: Kam z našim blagom, kolikor ga sploh imamo na prodaj? Kako naj mi uredimo svoj gospodarstva, če hočemo imeti od njih korist?

Glede žita mi v Dravski banovini nismo v skrbeh, ker ga imamo sami premalo. Druga pa je glede živinoreje in vinogradništva.

Kar se tiče žita, bomo morali gledati, da dvignemo množino našega pridelka vsaj tako visoko, da ga bomo imeli dovolj za lastno prebivalstvo. Na to, da bi mogla naša zemlja kdaj tekmovali z Banatom, je pač težko misliti. Ker pa z žitom ne bomo prišli posebno daleč, bo treba pač posvetiti vso skrb ostalim panogam poljedelstva, zlasti živinoreji in sadjarstvu. Tu pa bo treba gledati na dvoje: prvič, da dosežemo čim višjo kakovost (kva-

liteto), drugič pa, da dvignemo po češkem primeru kmečko industrijo na najvišjo dosegljivo stopinjo.

Izkušnja uči, da ima takrat, ko je vsega blaga dovolj ali celo preveč, svojo veljavo samo kakovost (kvaliteta). Če je na trgu dovolj živine, ne bo nihče kupoval takozvanih »bušč«, ampak samo najboljše in najlepše blago bo imelo svojo ceno. To je stara resnica, ki še danes velja, se pa pri nas žalibog veliko premalo upošteva. Vodenega mleka nihče ne mara, razum v sili. V vojnem času je bilo

dobro, danes pa vojne ni več! Ravno tako je z vsakim pridelkom, zlasti še s sadjem. Naše pravilo in merilo mora biti: Prvo je kakovost, kajti samo izbrano dobro blago ima ceno. Takih jabolk n. pr., ki jim pravijo »šiške«, nihče dandanes niti ne pogleda. Še domači otroci jih ne marajo.

Največjo skrb pa bo treba posvetiti predelavi naših pridelkov v trajne ali kmečki industriji. V tem oziru smo mi še daleč zadaj in tukaj se nam odpira še lepo in donosno polje dela. O tem pa več v posebnem članku.

Kaj daje zemlja?

Zemljo so imenovali že stari narodi mater vsega življenja. Iz zemlje poganjajo pod vplivom solne toplote in dežja najrazličnejše rastline. Z rastlinami se hranijo živali, od rastlin in živali pa živi človek. Rastline, živali in ljudje pa se vračajo v zemljo, ko dopolnijo svojo življensko dobo. »Prah (zemlja) si in v prah se boš izpremenil« — pravi Sv. pismo.

Največji in najodločilnejši korak do kulture je napravil človek, ko je začel zemljo obdelovati. Takrat je pa človek postal kmet. Pastirski in lovski šotor je zamenjal s stalnim bivališčem, ker je moral na enem in istem mestu čakati, da dozori to, kar je posejal. Svoje bivališče si je moral urediti tako, da je bil zavarovan pred vremenskimi neugodami, potem tako, da je bil varen pred napadi ljudi in živali in da je mogel na varnem hraniti svoj pridelek. Tako je nastala kmečka hiša in tako so nastala gospodarska poslopja, sicer različna od naših, ampak cilj in namen nekdanjih kmečkih stavb je bil isti, kot še dandanes. Ker pa je narava položila v človeka in sploh v vsako »živo« bitje (tudi rastline) nagon, da ne ohrani le sebe kolikor mogoče dolgo živega, ampak da ohrani in razmnoži tudi svoj rod, si je moral človek vzeti v svoje stalno bivališče tudi družico. Začetek kmetijstva je torej tudi začetek rodbine. V kmečki hiši prebivajoča rodbina tvori kmečki dom.

Iz zemlje je torej človek dobival pred vsem svojo hrano in jo dobiva še dandanes. A tudi svoje nekdanje priprosto orodje je dobival iz zemlje. Zemljo je rahljal s kljukasto korenino, iz katere se je razvil današnji plug. Material za svoje priproste stavbe je dobival iz zemlje in od zemlje — les, kamenje, travo in pesek. Ko pa se je začelo delo deliti in se je iz kmetijstva razvila prva obrt, je moral kmet skrbeti za živež tudi za obrtnika, obrtnik pa je kmetu izdeloval orodje, s katerim je zemljo lahko boljše obdeloval in več pridelal, da je bilo živeža dovolj za vse.

Ko pa se je človeška družba razvila še dalje, so bili potrebni še posebej ljudje, ki so zemljo varovali (vojaki) in skrbeli, da se izvršujejo postave (uradništvo). Tudi za te je moral skrbeti kmet in pridelati toliko živeža, da so mogli vršiti samo svoje opravilo.

Ta ureditev človeške družbe je ostala v glavnem veljavna vse do danes. Mi imamo sicer dandanes delitev dela silno izpopolnjeno in smo skoraj že pozabili, kako je naš današnji red nastal, toda to na stvari sami nič ne izpremeni. Kakor nekdanj, tako mora kmet, ki je pridelovalec živeža, še dandanes pridobivati živež za sebe, za obrtnike in njihove pomočnike (fabrike in fabriške delavce) in za ljudi, ki vzdržujejo red (vojaštvo in uradništvo).

Če ne bi imeli denarja in bi moral kmet skrbeti za vse te ljudi s tem, da bi jim oddajal njihov delež v naravi, bi bila skrb kmetov za prehrano vseh ljudi še bolj očitna. Mi bi imeli v tem slučaju bržkone povsod velika skladišča, kamor bi morali oddajati kmetje del svojega pridelka (davek), iz teh skladišč pa bi oblast delila živež vsem ostalim stanovom po vrednosti in pomenu njihovega dela.

Danes seveda, ko imamo denar, ki ni nič drugega kot nakaznica na »blago« (v prvi vrsti na živež), se deli hrana in vse potrebščine sploh le s pomočjo denarja, ta okolnost pa mnogim zastira oči, da ne morejo spoznati pravega stanja, na čegavih ramah da pravzaprav sloni vse gospodarstvo.

Zamislimo si kmečko gospodarstvo v najbolj prvotni obliki. Kmet dela na polju, da pridobi živež, en sin seka v hosti les za orodje, drugi sin koplje rudo in jo topi, tretji in četrti pa izdelujeta vse (obrtne) potrebščine za dom. Nastane vprašanje: Kdo vzdržuje vse? Mar ne kmet? In kakor je v malem, tako je v velikem.

Pa bo kdo rekel: Ja, zakaj pa potem tudi obrtniki in trgovci plačujejo davek? Res je to, da ga plačujejo. Vprašanje pa je, odkod ga plačujejo. Ali ne koncem koncev od tega, kar dobe od kmetov (od domačih ali pa od onih v Afriki itd., kamorkoli že obrtniki prodajajo svoje blago)? Vse mašine, tudi take, ki jih rabimo za izdelovanje drugih mašin, služijo koncem koncev le za pridobivanje hrane! Če obrt in industrija in uradništvo ne bi dobilo od poljedelstva nekaj več, kakor potrebujejo ti in oni za ohranitev svojega golega življenja, tudi ne bi mogli nič oddajati od svojega deleža na hrani, ne v naturi in ne v denarju.

V posameznih evropskih državah je sicer podoba, kakor da bi cele države živele vendarle bolj od industrije kakor pa od kmetijstva. Ta domneva pa je napačna. Res je sicer, da n. pr. angleška ali nemška industrija ne živi le od domačih kmetov, zato pa izvažajo toliko več svojih izdelkov v take kmečke dežele, kjer je malo industrije in obrti ali pa sploh nič (Rusijo, kolonije). Torej tudi nemška in angleška industrija ne živi od svojih mašin, ker se mašin ne da jesti, ampak zopet le od kmetijstva, čeprav od kmetijstva v tujih državah ali celo od kmetijstva v tujih delih sveta.

To razmerje morajo naši kmetje poznati, da bodo tudi oni ponosni na svoj stan in da se bodo zavedali, da so glavni del tistega velikega gospodarskega činitelja, ki vzdržuje ves svet in vse svetovno gospodarstvo.

Izvirne francoske pastilje

VALDA

proti škodljivim učinkom megle in vsem boleznim dihal.

Prodajajo vse lekarne in drogerije.

NAROČNIKI, PORAVNAJTE v dneh okrog novega leta zanesljivo svojo naročnino za Kmetški list, ki stane za celo leto samo 30 dinarjev.

KMETSKI LIST je edin list, ki piše samo za kmeta! Zato je dolžnost nas vseh, da mu pridobivamo čimveč novih naročnikov.

Agrarni pokret v Bolgariji.

(Nadaljevanje.)

Da spoznamo jasno delo, korist in uspeh bolgarskih proizvodnih zadrug, si hočemo na kratko ogledati delo in rezultate teh zadrug v nekaterih področjih kmetijske proizvodnje.

1. Kmetске tobačne proizvodne zadruge. Najbolj intenzivna kultura v bolgarskem malem gospodarstvu je pridelovanje tobaka. Tobak nese toliko, da more kmet, ki ima 20—25 tisoč m² posestva, dobro živeti. Kljub vsem tem prednostim tobačne kulture pa je kmet živel v revščini in tobačna proizvodnja ni prav nič napredovala. Trgovina s tobakom v deželi in izvoz v inozemstvo je bil monopol kartela tobačnih tovarn in bank. Ta kartel je razdelil državo na področja posameznih svojih članov, določal prodajno ceno tobaku in s tem prisilil kmeta, da prodaja svoje blago po oni ceni, ki jo je določil kartel. Vrednost tobaka se je menjavala med 10 do 50 levi za kg in to za najboljšo vrsto. Ves ta položaj pa je spremenila ustanovitev tobačnih proizvodnih zadrug. Te zadruge so se poslužile 80% varantnega kredita in s tem razpolagale z ogromnimi kapitali, ki so omogočili kmetu predjem na njegovo blago. S tem je bil kmet rešen od prisilnega prodajanja svojega blaga. Kot izvozniki pa so kmetje preko zadrug dosegli polno vrednost v inozemstvo prodanega tobaka. Čisti dobiček prodaje pa je zadruga razdelila med svoje člane. Dobiček, ki ga je imel kmet od svojega tobaka, se je že v teku enega leta potrojil ali početril in cena tobaka je dosegla 85—124 levov za kg, franko zadruga. To je povzročilo tudi, da se je proizvodnja v enem letu dvignila za deset milijonov kg. Toda delo zadrug s tem še ni bilo opravljeno; treba je bilo rešiti tudi domačega konsumenta od eksploatacije. Zato so zadruge ustanovile lastne tovarne in skladišča. Pri združni tovarni je dobil delavec 10—15% večjo plačo, kakor v kapitalistični; nekatere od njih, kakor n. pr. »Ase nova krepost« v Stanimaki, pa so ustanovile celo kino, kopališča in bolnice za brezplačno uporabo od strani svojih delavcev.

2. Kmetске sviloprejske zadruge. Svilopreja spada tudi med važne poljedelske kulture v Bolgariji. Ker ne zahteva zase posebnega dela kmetске plodne zemlje, daje svilopreja kmetu možnost, da izkorišča tudi one dele svojega zemljišča, ki niso pripravi za obdelovanje, s tem da na njih posadi posebno vrsto drevja, ki s svojim listjem služi za hrano črvom. Obenem pa daje možnost, da zaposli kmet tudi svoje manjše otroke in starejše ljudi, ki ne morejo opravljati težjih poljskih del. Ker pa se je kmet tudi tu moral ukloniti karteliranim trgovcem, je tudi sviloprejestvo kljub dobrim naravnim predpogojem vedno bolj propadalo. Od 2 milijonov kg produkcije surove svile l. 1910 je padla letna produkcija do nastopa kmetске vlade na 800.000 kg. Vrednost kg surove svile se je gibala med 20 in 25 levi. Pomoč, ki jo je dala kmetška banka kmetu v obliki 80% varantnega kredita, pa je povzročila tudi v tem področju postanek zadrug. Zadruge pa so takoj zgradile moderne sušilnice. Po izločitvi kapitalističnih trgovcev iz notranjega trga pa so jih začele zadruge izpodrivati tudi iz eksportne trgovine. Rezultati so bili sledeči: od 20 do 25 levov l. 1920 je zrastle že l. 1921 vrednost kg surove svile na 54—60 levov na mestu zadruga. L. 1922 pa je dosegla vrednost kg surove svile fantastične vsote, tako da je veljal kg najboljši svile 170 levov, druge vrste 165 levov, tretje 160 levov, četrte 155 in pete 150 levov, cene, ki jih do tedaj svilarstvo v Bolgariji ni nikdar poznalo. Vse to je povečalo in podprlo združništvo, tako da je že po prvem letu po postanku zadrug zrastle

letna produkcija od 800.000 na 1.400.000 kg, a v drugem letu se je število zadrug podvojilo.

3. Kmetске zadruge za produkcijo rožnega olja. Tudi ta produkcija je zelo važna in preživlja sama okoli $\frac{1}{10}$ Bolgarov. Monopolizacija trgovine z rožnim oljem v rokah kartela nekaj tovarn in trgovcev in posebnosti te trgovine, kakor tudi konkurenca drugih manj vrednih surogatov so povzročili propadanje produkcije rožnega olja, ki so jo izpodrivale druge, eksploataciji kartelov manj izpostavljene kulture. Branje rož in pridobivanje olja pa je sezonsko delo, ki ne trpi odlaganja. Ker se rožni cvetovi morajo zvariti v teku 24 ur, potem ko so nabrani, kmet pa nima lastnih tovarn, je producent prisiljen, da prodaja rožni cvet takoj po ceni, ki mu jo predlaga fabrikant. Razen tega je treba upoštevati, da se proda vse rožno olje v inozemstvo, zato pa malemu producentu ni mogoče, da bi ga prodajal sam in dobil njegovo polno vrednost. Ker so bili dohodki te produkcije tako majhni, je seveda tudi produkcija sama padala od leta do leta, tako da je padla od 4380 kg rožnega olja l. 1906 na 1380 kg leta 1920. Interesantno pa je tudi zasledovati nečuvno spekulacijo kapitalistov. Medtem, ko je bilo l. 1906 produciranih 4380 kg, je bilo eksportiranih v inozemstvo 7038 kg; vsa ta razlika gre na račun falsifikatov rožnega olja in zato je ugled bolgarskega rožnega olja v inozemstvu vedno bolj padal. Šele dovolitev 80% varantnega kredita je otvorila novo razdobje tudi v tem področju bolgarskega poljedelstva. Zadrugi duh je zavladal in proizvodnja se je dvignila. V kratkem času so nastale po vsej Rožni dolini (dolina med obema Balkanoma, kjer se pridelava največ rožnega olja) zadruge, ki so ustanovile tudi lastne tovarne za varjenje rožnega olja. Uspeh zadrugištva pa naj pokažejo številke: od 10.000 levov l. 1920 je v prvem letu zadrugištva dosegla vrednost kg rožnega olja l. 1921 20.000 levov, l. 1922 36.000 levov, leta 1923 pa 50.000 levov, a l. 1927 se je prodajal kg zadrugiškega rožnega olja po 80.000 levov, a nesolidnejše trgovsko rožno olje le po 50.000 levov. Vse to je seveda povzročilo tudi naraščanje produkcije. Opuščeni rožni nasadi so bili znova zasajeni; za odpravo surogatov pa je kmetška vlada izdala poseben zakon proti falsificiranju rožnega olja in mu s tem dvignila ugled v inozemstvu.

4. Kmetске mlekarске zadruge. V Bolgariji je živinoreja zelo razvita. Mlekarski produkti so tako važni, da tvorijo $\frac{1}{10}$ bolgarskega izvoza. Poleg mlekarin v mestih, ki pridobivajo maslo od kravjega mleka, obstojajo še sezonske mlekarne (samo poleti), lastnina akcijskih družb ali pa posameznih kapitalistov, ki pridelujejo iz ovčjega mleka posebno vrsto konzerviranega sira, imenovanega »kaškaval«, ki služi za eksportno trgovino. Proizvodnja tega sira traja samo od pričetka do konca dojenja ovac. Tudi najmanjše mlekarne razpolagajo z mlekom od 2—3 tisoč, največ pa od 8—10 tisoč ovac. Takih mlekarin je v Bolgariji približno šestdeset, ki podeljujejo mleko kakih 300 tisoč ovac. Vsaka ovca daje povprečno 20 kg mleka, tako da se podela okrog 6 milijonov kg mleka letno, kar daje okrog 1 milijona »kaškaval« in okrog $\frac{1}{2}$ milijona kg masla. »Kaškaval«, ki vzdrži nad eno leto in ima precejšnjo vrednost, se malo konsumira v deželi in služi skoraj samo za eksport. Koristi od tega pa nima kmet-živinorejec, ker vrši tudi tu eksploatacija kapitalistov svoje delo s tem, da kupuje mleko po zelo nizkih cenah (3 leve na kg). Šele po dovolitvi 80% varantnega kredita in po razglasitvi zakona o državni zaščiti nad zadrugami je začel kmet-živinorejec z borbo proti oderuštvi. Ustanovile so se živinorejske in mlekarске zadruge, ki so v kratkem času izmlele trgovca-spekulanta od notranjega in

zunanjega trga. Rezultati so bili sledeči: pred ustanovitvijo zadrug je dobil kmet-živinorejec od kapitalista $\frac{1}{10}$ vrednosti mleka vsake ovce kot predujem, vse ostalo pa šele takrat, ko je trgovec prodal svoje blago; cena kg mleka se je gibala, kakor smo že omenili, okrog 3 levov od kg. Po ustanovitvi mlekarških zadrug pa je dobil vsak član do 80% predujma na vrednost mleka, ki ga je dal na razpolago za podelovanje v zadrugišnih mlekarinah. Osnovno ceno mleka so določili sporazumno vsi člani zadrug, n. pr. v prvem letu 5 levov od kg mleka. Po prodaji kaškavala in masla pa so dobili člani še po 3 leve od kg, tako da je cena na kg mleka, podelanega v zadrugišnih mlekarinah, dosegla 8 levov. V drugem letu pa je cena mleka dosegla že 12 levov od kg. V vseh provincijalnih mestih in vaseh pa so se na isti način osnovali tudi mlekarne za proizvodnjo masla od kravjega mleka. Cena je pri tem zrastle že v prvem letu na dvojno višino (od 3 na 6—7 levov na kg). Povečanje dohodkov pa je povzročilo tudi okrepitev živinoreje, ki je dvignila Bolgarijo na prvo mesto med balkanskimi izvozniki mlečnih pridelkov v Evropi in na prvo mesto med izvozniki živine na Grško in Turčijo.

Na isti način in z istimi cilji je nastalo na Bolgarskem še mnogo drugih proizvodnih zadrug, kakor: za sladkorno repo, vinogradništvo itd.

Žitni sindikati imajo samo namen, da organizirajo prodajo žita. Povzročila jih je nečuvna eksploatacija s strani karteliranih žitnih trgovcev. Vrednost žitnih pridelkov je dosegala pred njihovo ustanovitvijo komaj eno tretjino vrednosti na mednarodnem trgu. Dobiček, ki so ga imeli kapitalisti, je bil torej dvakrat večji od kmetove prodajne cene. Zato se je kmet, izpostavljen taki eksploataciji, že v času prvih reform kmetске vlade uprl in s pomočjo varantnega kredita kmetске banke osnoval 60 sindikatov za zadrugišno prodajo žitnih pridelkov. Kmetška vlada Stambulijskega pa je izglasovala zakon o ustanovitvi elevatorjev.

Žitni sindikati so postali glavni eksporterji žitnih pridelkov združenih kmetov. Njihova zasluga je, da je dosegla vrednost žitnih pridelkov v deželi vrednost žita na mednarodnem trgu. Dobiček, ki ga je imel prej kapitalist, pa je ostal zdaj sindikatom, ki so ga razdelili med svoje člane. Toda delo teh sindikatov je zelo oviralo dejstvo, da niso imeli dobrih skladišč. Zato je kmetška vlada, da bi odpravila ta nedostatek, izglasovala zakon o ustanovitvi žitnih elevatorjev. Elevatorji so veliki žitni magacini z vsemi tehničnimi predpogoji za merjenje, čiščenje, sortiranje in hranjenje žitnih pridelkov ter za njihovo sprejemanje in tovorjenje. Za ustanovitev teh elevatorjev je bilo zbranih okrog 10 milijonov levov, toda zaradi padca kmetске vlade jih ni bilo mogoče zgraditi. Nova meščanska vlada, ki so ji načelovati glavni predstavniki kapitalističnih kartelov je preklicala ta zakon, zbrani denar pa porabila za svoje strankarske cilje.

Kmetске zadruge za večje gospodarske amelioracije. Taka združenja so n. pr. vodni sindikati za irigacijo (namakanje in osuševanje) in elektrifikacijo. Njihovo delo določa posebni zakon o vodnih sindikatih. Njihov cilj je namakanje ali osuševanje zemlje in izrabljanje vodnih sil za pridobivanje električne energije. Bolgarija ima mnogo vodnih sil. Po računih strokovnjakov bi elektrifikacija njenih vodnih sil dala 1.200.000 konjskih sil energije, kar bi bilo vredno toliko kakor 20 milijonov delovnih sil. Jezovi, ki so potrebni za to, pa bi mogli služiti obenem za napojitev nekaj milijonov dekarjev zemlje. Do reform kmetске vlade, posebno do izglasovanja tega zakona, se je vršila nečuvna eksploatacija vodnih sil. Vladni pristaši so do-

bivali koncesije za izrabo vodnih sil brez ozira na državne koristi. Koncesionarji pa sami niso mogli eksploatirati vodnih sil, ker niso imeli potrebnega kapitala. Zato so hoteli koncesije prodajati tujim društvom in zaslužiti pri tem težke milijone. Tuja društva pa se za to niso zanimala in zato je ostalo veliko narodno bogastvo neizkoriščeno. Zakon o vodnih sindikatih je odpravil to stanje in ustvaril predpogoj za izkoriščanje vodnih sil za elektrifikacijo in irigacijo. Po tem zakonu so neveljavne vse koncesije, ki so bile do trenutka, ko je stopil zakon v veljavo, neizkoriščene. Pravico do novih koncesij pa so dobili v prvi vrsti vodni sindikati, v drugi vrsti pa okrožja in občine. Sindikati, okrožja in občine pa so dobili pravico do hipotekarnega kredita. Tako je nastalo v Bolgariji okrog 60 vodnih sindikatov; mnogi od njih n. pr. Čepelare, Trnovo, Scolijevo, Karlovo, Rila i. dr. so dosegli svoj cilj. Največji od teh sindikatov je razpolagal z nad 100.000 konjskih sil, medtem ko je že 12.000 konjskih sil zadostovalo za elektrifikacijo plovdivskega okraja in napojitev 70.000 dekarov zemlje.

Ljudska samopomoč v Mariboru

sprejme za slučaj smrti in doživlja vse zdrave osebe od 1. do 90. leta in izplača do največ Din 53.000 na podporah. Zahtevajte brezplačno pristopno izjavo.

Ministrski predsednik o položaju.

Predsednik vlade general Peter Živković je dal dopisniku zagrebških »Novosti« sledečo izjavo o položaju v naši državi:

»Življenske izkušnje so me naučile, da nikdar ne odstopam niti za las od programa in načel, ki vodijo k cilju, katerega sem si postavil. To izkušnjo sem dobil v svojem zasebnem življenju, na bojiščih, kakor tudi v vsem svojem delu. Ako bi, četudi le za malo odstopil od programa in načel, že dovedeš uspeh v negotovost.« Dalje je izjavil predsednik vlade: »Vsa poročila pravijo, pa tudi sami vidite, da je narod zadovoljen z dosedanjim delom vlade. Imamo eno državo in en narod. Oba sta po vseh dimenzijah v enakem in pravičnem razmerju drug napram drugemu. Narod je dober, plemenit, delaven in discipliniran. Sedaj ko ga puščajo na miru politikanti, se je poprijel svojih poslov v svojih zasebnih življenjskih pogojih. Posebno me veseli in uverjen sem, da veseli to vsakega patrijota, da je odstranjeno z dnevnega reda nekoristno in ubijajoče politikarenje, da se narod resno briga za svoja gospodarska in kulturna vprašanja, za svoje občine in za življenske interese sploh. Največje skrbi za ohranjanje edinstva države in naroda smo prebrodili. Sedaj jačamo državo in se pripravljamo na nadaljnji uspešni razvoj v bodočnosti. Verujemo vsi in moramo verjeti v srečno bodočnost našega naroda in države.«

Glede inozemskega posojila je izjavil predsednik vlade dopisniku na njegovo vprašanje: »Posojilo? Pustite to, čemu nam bo.«, je dejal veselo predsednik vlade. »Posojilo lahko sklenemo, toda ga ne bomo sklenili. Nimamo potrebe za posojilo in hvala bogu, da je tako, ker so na mednarodnem denarnem trgu danes pogoji za sklepanje posojil v splošnem nepovoljni. Morda bi bilo za vladu kot reklamno sredstvo posojilo dobro. Toda današnja vlada je daleč od tega. Vlada dela za narod in državo, samo za njune koristi in dobrobit. Skleniti danes posojilo, zlasti ko je nepotrebno, bi bil neoprostljiv greh napram

domovini. Država mora živeti in to vsak vidi, da živi od svojih rednih dohodkov. Čemu potem natovariti današnjemu in bodočemu pokolenju bremena, kakršna bi naložila posojilo, sklenjeno v današnji dobi. Redni državni dohodki so zares tolikšni, da omogočajo mnoga potrebna javna dela, pri katerih najde narod zaslužka. Ko bodo objektivni pogoji dovoljnejši, bomo morda tudi na posojilo mislili in sicer za izvršitev velikih investicijskih del. Za sedaj pa verjemite, nimam niti časa, niti potrebe, da vodimo račun o posojilu.

Dr. Korošec v Nemčiji.

Uradno poročajo, da je odpotoval minister za šume in rude dr. Korošec v Nemčijo. V Berlinu ga je sprejel predsednik nemške republike Hindenburg. Iz Berlina je odpotoval dr. Korošec v Hamburg, kjer mu je priredil hamburški senat svečano večerjo, od tod pa je odpotoval v Köln in v Frankfurt. Na pozdrav župana v Frankfurtu je dr. Korošec odgovoril, da bi bilo želeli, da postanejo stiki med Nemčijo in Jugoslavijo čim tesnejši.

V združenju je moč!

Voditelj nemških kmetov dr. Haim je nekoč zaklical: Ako hoče kmetški stan v javnem življenju kaj pomeniti, moramo doseči, da postavimo stotinam onih, ki imajo milijone, milijone onih, ki štejejo svoje premoženje po stotakih. Dobro je povedal ta preizkušeni in prezaslužni voditelj in buditelj...

Tako je dobro povedal tudi g. Janez Brodar v uvodnem članku »Domoljuba« št. 50. Z obema rokama bi podpisal vsak zaveden kmetovalec vse do odstavka, kjer piše:

»Pri nas imamo stanovsko kmetško organizacijo, ki se imenuje Kmetška zveza... Ko je pa po končani vojni začelo pri nas nastopati demagoštvo in hujškarstvo v obliki radičevstva, je Kmetška zveza morala prevzeti nase ta boj in ga je tudi zmagonosno dokončala. Takoj po tej zmagi je mislila na to, da postane vsesplošna organizacija kmetškega ljudstva... Četudi nimam neposredno nobene koristi, pa vendar hočem koristiti celoti s svojim svetom, soudeležbo in sodelovanjem, to kaže značajnega, nesebičnega, pravega krščanskega moža. Novo življenje naj zaveje v kmetških vrstah...«

Kako naj kmetje zaupamo zadnjim dvem stavkom, ko sta pa pisana v istem članku, kjer se le nekaj vrstic zgoraj pregreva v političnih

bojih že tisočkrat obrabljene »radičevstvu«.

Ako res hočete »koristiti celoti s svojim svetom, soudeležbo in sodelovanjem, to kaže značajnega, nesebičnega, pravega krščanskega moža«, potem naj res novo življenje zaveje v kmetških vrstah, potem pozabimo na preteklost in pogledimo naprej in se pripravimo za bodočnost. Pustimo umazane politične fraze kot slabo naše javno spričevalo med staro šaro in se poprimimo stvarnega, složnega dela v izboljšanje našega mizernega položaja.

Naše kmetijske razmere žal niso tako sijajne, da bi se i nadalje igrali z bodočnostjo. Današnja prehodna doba zahteva od nas krepkega, resnega in požrtvovalnega dela, da se organizira zapostavljeno in zaostalo podeželje v res nepristransko zavetje, katero naj nudi stvarno uteljo, predvsem našemu kmetu in delavcu.

Poslužimo se ugodnosti, katero nam je dalo Njegovo Kraljevsko Veličanstvo s svojim manifestom z 6. januarjem, da pomiri razbrzdane politične duhove. Ne okrnimo Njegove modre volje z nadaljevanjem medsebojnih predbacivanj in podžiganjem že večinoma ugaslih političnih strasti, pač pa vsi, ki nam je na srečo dobrobit našega podeželja, pozabimo na preteklost in si podajmo roke, da v složnem delu dosežemo — že davno zaslužno — boljšo bodočnost!

Valentin Janhar.

TEDENSKI KOLEDAR:

- 29. decembra, nedelja: Tomaž B.
- 30. decembra, ponedeljek: David.
- 31. decembra, torek: Silvester.
- 1. januarja, sredo: Novo leto.
- 2. januarja, četrtek: Makarij.
- 3. januarja, petek: Genovefa.
- 4. januarja, sobota: Tit.

SEJMI:

- 29. decembra: Mirna peč.
 - 30. decembra: Celje, Sv. Andraž pri Ptuj, Rogatec.
 - 31. decembra: Kočevje, Zagorje ob Savi.
 - 2. januarja: Ribnica, Radohova vas, Št. Jurij o. j. ž.
 - 3. januarja: Črnomelj, Dol. Logatec.
 - 4. januarja: Domžale.
- Živinski sejem v Ljubljani. Radi praznika na prvo januarsko sredo se bo vršil ljubljanski živinski sejem v četrtek 2. januarja 1930.

DOPISI.

Celje. Tiskovniški odsek »Zveze« pododbora društev kmetških fantov in deklet za celjsko okrožje najvljudneje prosi vse cenjene prijatelje, ki so prejeli nabiralne pole za nabiranje naročnikov kmetškega tiska, da se do Novega leta potrudijo, da dobe čim več naročnikov. Vsaj vsak po pet novih naj pridobi. — No, bomo videli, kdo bo hitrejši in pridnejši? Kdor pa želi še nabiralne pole za »Grudo«, »Kmetško matico«, »Kmetški list«, naj nemudoma sporoči na pododbor »Zveze« v Celju, Glavni trg št. 9/I.

Sv. Jurij ob Ščavnici. Članstvo tukajšnjega sokolskega društva je na izrednem obnem zboru dne 20. t. m. soglasno sklenilo, da vstopa korporativno v Sokola kraljevine Jugoslavije. — Tukajšnja čebelarstva podružnica ima v nedeljo, dne 29. decembra 1929 ob 8. uri zjutraj v prostorih posojilnice redni letni občni zbor. Pridite tudi čebelarji-nečlani in pristopiti k podružnici!

Frankolovo. »Društvo kmetških fantov in deklet« priredi dne 31. decembra ob 5. uri popoldne v gostilniških prostorih g. Schnabl »Silvestrov večer«. Na sporedu je godba, ples in licitacija bogato naloženega božičnega drevca. Ker je čisti dobiček namenjen za nabavo kmetijsko-strokovnih knjig, zato upamo, da se bodo naše prireditve polnoštevilno udeležili vsi prijatelji napredka kmečke mladine. Za Celjane in Vojnčane ugodna avtobus-zveza. — Odbor.

Križevci v Prekmurju. Dne 9. decembra je odšel 28-letni posestnik Ožvat Ernest iz Domanševcev na Madjarsko z vozom po poštvo. Ko se je vračal domov, je hotel stopoma stopiti na voz, pri tem poskusu pa se mu je spodrsnilo in padel je tako nesrečno, da so mu šla kolesa čez obe nogi. Ponesrečenca, ki ima obe nogi zlomljeni, so prepekljali z rešilnim vozom v Mursko Soboto v bolnico.

VALUTE.

Dati moramo za:

1 nemško marko	Din	13-50
1 švicarski frank	Din	10-94
1 avstrijski šiling	Din	7-92
1 ameriški dolar	Din	56-22
1 češkoslovaško krona	Din	1-67
1 italijansko liro	Din	2-95

PODLISTEK

H. von Kleist - Ivan Albrecht:

Zaroka na St. Domingu.

(Konec.)

Po končanju prvega glavnega boja, ki se je bil skozi okna, sta medtem Adelbert in Gottfried, sinova gospoda Strömlja, na očetovo veselje že odhitela v sobo bratranca Gustava in sta imela toliko sreče, da sta po trdovratnem odporu premagala oba črnca, ki sta ga stražila. Eden je obležal mrtev v sobi, drugi se je nevarno obstreljen zavlekel na hodnik. Brata sta dragemu bratrancu odvezala vrvi, dasi je bil eden njiju, starejši, čeprav le lahko, ranjen v stegno. Objela in poljubila sta ga in mu dala puško in orožja. Vriskaje sta ga pozvala, naj gre z njima v sobo spredaj, kjer gospod Strömlj — ko je zmaga že gotova — bržkone že zopet vse pripravlja za umik. Bratranec Gustav pa jima je, napol pokonci v postelji, prijazno stiskal roko. Sicer je molčal in je bil raztresen. Mesto da bi bil vzel puščico in si z neizrekljivim izrazom trpljenja pogladil ž njo čelo. Mlade-

niča, ki sta bila sedla k njemu, sta ga vprašala, kaj mu je. Ker ju je objemal in se z glavo molče naslanjal na glavo mlajšega, se je hotel Adelbert dvigniti in mu v mislih, da se ga loteva omedlevica, prinesiti požirek vode. Tedaj je ob strani gospoda Strömlja stopila z malim Pepčkom v naročju Tončka v sobo. Ko jo je zagledal, je Gustav izpremenil barvo. Ko je vstal, se je oprijemal teles obeh prijateljev, kakor bi bil imel pasti. Predno sta mladeniča vedela, kaj hoče s pištolo, ki jima jo je vzel iz rok, jo je že od srca škripajoč sprožil proti Tončki. Kroglja ji je v sredi predrla prsi. Ko je z umirajočim krikom bolečine napravila še par korakov proti njemu, izročila dečka gospodu Strömlju in se zgrudila pred Gustava, je ta zagnal pištolo preko nje, jo z nogo sunil od sebe, jo opsoval z vlačugo, pa se je zopet vrnil na posteljo. »Strahotni človek!« je kriknil gospod Strömlj in oba sinova z njim vred. Mladeniča sta planila k deklici, sta jo dvignila in priklicala enega izmed starih služabnikov, ki je tropi že v marsikakem sličnem brezupnem slučaju nudil zdravniško pomoč. Dekle pa, ki je roko krčevito tiščalo na rano, je odrinilo prijatelja in hropeč jecljalo: »Povejte mu — In je kazalo nani, ki jo je ustrelil, in ponavljalo: »Povejte mu — Kaj naj mu povemo?« je vprašal gospod Strömlj, ko ji je že smrt jemala

govorico. Adelbert in Gottfried sta vstala in vpila nepojmljivemu nagnusnemu morilecu: »Ali ne veš, da je mladenka tvoja rešiteljica, da te ljubi in da te je nameravalo pobegniti v Port au Prince s teboj, ki ti je žrtvovalo vse, lastnino in roditelje?« — Grmela sta mu na ušesa: »Gustav,« in ga vpraševala, da li nič ne sliši. Tresla sta ga in ga pulila za lase, ker je ležal kakor neobčutljiv in ne da bi kaj pazil nase na postelji. Gustav se je dvignil. S pogledom je ošinil v krvi se valjajočo mladenko. In besnost se je naravno umaknila običajnemu občutku sočutja. Gospodu Strömlju so vroče solze polzele na rutico, ko je vprašal: »Zakaj si, revež, storil to?« — Nečak Gustav, ki je bil vstal s postelje, si je otrl znoj s čela, ogledoval mladenko in odvrnil, da ga je po noči sramotno zvezala in ga izročila zamoreu Hoangu. »Ah,« je kriknila Tončka in z nepopisnim pogledom iztegnila roko proti njemu, »tebe, preljubi prijatelj sem zvezala, ker...!« Ali govoriti ni mogla več in ga tudi ne doseči z roko. V nenadni oslabeledosti moči je spet omahnila nazaj v naročje gospodu Strömlju. »Zakaj?« je vprašal Gustav in prebledel, ko je spet pokleknil k njej. Po dolgem, samo s Tončkinim hropenjem prekinjevan premolku, je povzel gospod Strömlj besedo, ker so se od nje zaman nadejali odgovora, in dejal: »Ker po Hoangovem prihodu ni bilo drugega

NOVICE.

Gozdarski zakon podpisan. Nj. Vel. Kralj je podpisal gozdarski zakon.

Zakon o pospeševanju živinoreje. Nj. Vel. kralj je sprejel v avdijenci dr. Frangeša in ob tej priliki podpisal zakon o pospeševanju živinoreje. Glede na dejstvo, da naj se celokupna poljedelska produkcija preorijentira v praksi na čim intenzivnejšo živinorejo, je ta zakon vsekakor eden izmed najvažnejših zakonov iz resora ministrstva za kmetijstvo.

Pravilnik k invalidskemu zakonu. Minister za socialno politiko in narodno zdravje dr. Mate Drinković je 21. t. m. podpisal pravilnik o izvajanju invalidskega zakona. Besedilo tega pravilnika je bilo oddano v državno tiskarno in izide v par dneh v Službenih Novinah.

Avdijence poklonitvenih deputacij. Po sporočilu maršalata dvora bo Nj. Vel. kralj sprejel v avdijenci poklonitvene deputacije po naslednjem dnevnem redu: Iz Vardarske in Moravske banovine 25. decembra, v sredo ob 17:30; iz Vrbaške in Zetske banovine 29. decembra, v nedeljo ob 17:30; iz Dunavske, Dravske in Drinske banovine 12. januarja 1930 ob 17:30.

Preselitev. Srezki agrarni referent (bivši agrarni urad v Ljubljani) se je preselil v poslopje Kmetijske družbe, Turjaški trg št. 3, II. nadstropje.

Odlikovan. Z redom Belega Orla V. je bil odlikovan g. Franc Župančič, župan in posestnik iz St. Ruperta pri Mokronogu.

Državna električna centrala. Direkcija državnih rudnikov v Sarajevu bo prihodnjo pomlad zgradila veliko novo električno centralo pri državnem rudniku v Zenici. Stroški so preračunani na 7.100.000 Din.

Smrt hrvatskega generala. V Zagrebu je umrl te dni general Ante Plivelič. Ob polomu Avstrije se je stavil kot brigadni general na razpolago Narodnemu veču ter mu je bilo poverjeno poveljstvo čez vse vojske Narodnega veča. Pozneje je bil sprejet v srbsko vojsko ter bil imenovan za generala naše vojske in postal tudi častni adjutant Nj. Vel. kralja.

Voščila. Srečno in veselo novo leto želijo vsem fantom in dekletom slovenski fantje Osječke marvene bolnice: Ivan Ekart, Stanko Raišp, Ivan Lipuš, Anton Mlinarič, Anton Borrič, Franjo Žunkovič in Konrad Novak.

Smrt uglednega Zagrebčana. V torek 17. t. m. se je mudil v Beogradu v poklonitveni deputaciji tudi ugledni zagrebški velepodjetnik g. Šandor Aleksander. Ko se je zvečer udeležil slavnostne prireditve, mu je postalo nenadoma slabo in v nekaj urah je umrl. Zadel ga je srčna kap. Pokojni Aleksander je bil največji hrvatski dobrotvor sedanje dobe. Milijone, ki jih je dobival iz svojega podjetja, ni sebično skrival, ampak jih je na široko odprl za vse siromake in v stiski se nahajajoče. Ustanovil kuhinjo, v kateri dobiva hrano na stotine delavcev in brezposelnih. Vrednost te ustanove cenijo na 32 milijonov dinarjev. V javnem življenju se je udeleževal, kakor malokateri. Bil je pri več kot 70 društvi predsednik ali odbornik. Njegovo smrt bodo objokavali najbolj reveži in siromaki.

Gospodarska Mala antanta. Čehoslovaška, Rumunija in Jugoslavija tvorijo takozvano Malo antanto, ki se je medsebojno obvezala ščititi pridobitve in z mirovnimi pogodbami ustvarjeno stanje v srednji Evropi. Da bi se ta politična zveza še bolj utrdila, nameravajo sklicati prihodnje leto meseca januarja gospodarsko konferenco v Pragi, na kateri bodo razpravljali o poglobitvi medsebojnih gospodarskih stikov. Mala antanta bo tudi na londonski pomorski konferenci meseca januarja prihodnjega leta nastopila skupno.

Papežev 50-letni jubilej. Sedanji papež Pij XI. je obhajal v soboto 21. t. m. 50-letnico mašništva. Ob tej priliki se je šla pokloniti tudi skupina slovenskih romarjev, katero sta vodila ljubljanski škof dr. Jeglič in mariborski pomožni škof dr. Tomažič.

Darovi papeža. Ob priliki mašniškega jubileja je izročila visoka rimska duhovščina papežu dragocen naprsni križ iz čistega zlata in posut z briljanti ter zlat prstan z dragimi smaragdi.

Finančni inspektorat v Mariboru. Službene Novine od 21. t. m. objavljajo odlok finančnega ministra, s katerim se na podlagi čl. 10. zakona o organizaciji finančne uprave ustanovi med drugimi v Dravski banovini finančni inspektorat v Mariboru. Finančni inspektorat v Mariboru bo obsegal davčne urade: Dol. Lendava, Murska Sobota, Ljutomer, Ormož, Ptuj, Maribor, Prevalje, Slovenski Gradec, Šoštanj, Celje, Konjice, Slovenska Bistrica, Šmarje pri Jelšah in Rogatec. Finančni inspektorat tvori sestavni del finančne direkcije v Ljubljani in je v vsakem oziru njej podrejen.

Izseljevanje v Mehiko. Mehški konzul v Beogradu je poslal vnanjemu ministrstvu prošnjo za objavo, da morajo imeti izseljenci iz naše države vizum konzulata, ker Mehika odpravi nazaj vse izseljence, ki so brez viza.

Požar. Pretekli četrtek, dne 19. decembra je pogorela hiša in gospodarsko poslopje posestnika Jenka v Goričanah pri Medvodah.

Vlom v Mariboru. Dobro strokovno izurjeni tatovi so vlomili pretekli teden v pisarno stavbne tvrdke Kiffman v Mariboru, navrtali blagajno in pobrali iz nje okoli 40.000 dinarjev. Po vladu so rokavnjači brez sledu izginili.

Smola slovenskih rokavnjačev. Skupina podjetnih rokavnjačev je napravila v nedeljo 15. t. m. pohod na Vrh pri Sv. Trojici pri Moravčah in ponoči obiskala gostilno in prodajalno pri »Bleku«. Gospodinja je slučajno slišala tajni pogovor rokavnjačev, kako bodo pobirali in plenili ter je skočila klicat soseda na pomoč. Tega so rokomavharji napadli in nato pričeli pleniti prodajalno. Našli so med drugim več steklenic žganja ter se ga tako natreskali, da so obležali pijani na tleh do jutra, ko so jih domačini z vrvmi povezali, naložili na voz ter odpeljali v Domžale na orožniško postajo. Od tu so roparje odpravili v sodniške zapore na Brdo.

Sleparij ni konca. Na argentinskem konzulatu v Zagrebu je zadnje čase predložilo mnogo prosilcev za vizum ponarejena pisma z argentinskimi znamkami, v katerih jim dozdrevni prijatelji in sorodniki zagotavljajo jamstvo za delo in službo. Brez takega jamstva konzulat ne izdaja vizume. Zagrebške policijske oblasti so pričele poizvedovati odkod prihajajo ta argentinska pisma in so dognale, da jih na debelo fabricirajo v Bosni. Agenti Krsta Josipović in Radoslav Toljan sta si pustila poslati iz Buenos Airesa kuverte z argentinskimi znamkami, nakar sta sestavljala jamstvena pisma in jih prodajala izseljencem. Oba so zaprli.

Zadnja priča smrti cesarjeviča Rudolfa — umrla. Te dni je umrl na Dunaju šef cesarske konjušnice na Dunaju Slatin, ki je bil edina še živeča priča samomora cesarjeviča Rudolfa in baronice Večere v Mayerlingu. Pisane spomine o tej žalostni je zapustil svojemu sinu.

Boljševiki so prepovedali letos sekanje smrek za božične drevesce. Na ta način skušajo onemogočiti praznovanje božičnih praznikov.

sredstva za tvojo rešitev, nesrečnež! Ker se je hotela izogniti boju, v kakršnega bi se bil ti prav gotovo spustil. Ker je hotela pridobiti toliko časa, da mi, ki smo po njenih odredbah že hiteli semkaj, z orožjem v roki lahko izsilimo tvoje osvobodjenje. Gustav si je z rokami zakril obraz. »Joj,« je vzkliznil, ne da bi bil pogledal. Dejal je, da se zemlja pogreza pod njim. »Ali je res vse to, kar praviš?« Z obema rokama je objel njeno truplo in je bolešno vzruvanega srca zrl v obraz. »Ah,« je vzdihnila Tončka — in to so bile njene zadnje besede, »ti ne bi bil smel biti nezaupljiv napram meni!« In s tem je izdihnila svojo lepo dušo. Gustav si je pulil lase. »Gotovo,« je dejal, ko sta ga bratranca odtrgala od mrtvega trupla, »nezaupljiv ne bi smel biti napram tebi; kajti s prisego si bila zaročena z menoj, pa najsi tudi nisva nobene besede govorila o tem!« Gospod Strömli je vzdihovaje potisnil navzdol ruto, ki je obdajala dekletove grudi. Bodril je služabnika, ki je stal z nekaj preprostega orodja kraj njega, naj izvleče kroglo, ki bi naj po njegovem mnenju tičala v prsni kosti. Ves trud pa je bil zaman, kakor že omenjeno; svinec jo je bil skoziinskozi prevrtil in njena duša je že odhitela na boljše zvezde. — Medtem je bil Gustav stopil k oknu. Dočim se je gospod Strömli med tihim ihtenjem posvetoval s si-

novoma, kaj naj store z mrličem in da li naj ne bi poklicali matere, si je Gustav pogljal kroglo iz druge pištole v možgane. Ta nova strahota je sorodnikom docela vzela zavest. Pomoč je bila zdaj posvečena njemu. Toda lobanja tega ubožca je bila vsa zdrobljena in je deloma visela okrog po stenah; nastavljal je bil namreč pištolo v usta. Gospod Strömli je bil prvi, ki se je zopet obvladal. Ker je dan že v vsej jasnini seval skozi okno in so tudi prihajala poročila, da se zamorci že zopet pojavljajo na dvorišču, ni preostajalo nič drugega, nego brez obotavljanja misliti na umik. Položili so oba mrliča, ki jo niso hoteli prepustiti nebrzdanemu nasilstvu zamorcev, na deske. Potlej so iznova nabasali puške in tužni sprevod se je odpravil proti galebem ribniku. Sprejaj je šel gospod Strömli z malim Pepčkom v naročju. Za njim sta šla oba najmočnejša služabnika, ki sta nosila na ramah oboje mrličev. Ranjeni je ob palico se opirajoč švedral za njima. Adelbert in Gottfried pa sta stopala z napeto puško vsak ob eni strani počasi se premikajočega mrtvaškega sprevoda. Ko so zamorci videli, da je četica tako oslabiljena, so prilezli z bodali in vilami iz svojih stanovanj in se je že zdelo, da bodo napadli. Hoango pa, glede katerega so bili tako previdni, da so ga odvezali, je stopil venkaj pred hišo na stopnice in na-

mignil zamorcem, naj mirujejo. »V Sainte Luze!« je zaklical gospodu Strömliju, ki je bil z mrličema že na poti pred glavnimi vrati. »V Sainte Luze,« je odvrnil ta. Nato je prišel sprevod, ne da bi bil preganjan, venkaj na polje in je srečno prispel v šumo. Ob galebem ribniku, kjer so dobili rodbino, so med velikim jokom izkopali mrličema grob. Izmenjali so jima še prstana, ki sta ju nosila na rokah, pa so med tihimi molitvami položili oba v bivališče večnega miru. Gospod Strömli je imel toliko sreče, da je s soprogo in sinovi pet dni za tem prispel v Sainte Luze. Tam je, zvest svoji obljubi, ostavil oba zamorska dečka. Malo pred začetkom obleganja je dospel v Prt au Prince, kjer se je še na utrdbah boril za stvar belokožcev. Ko pa je mesto po trdovratnem odporu prešlo v roke generala Dessalinesa, se je s francosko vojsko rešil na angleško brodovje. S tem se je družina prepeljala v Evropo in brez nadaljnjih nezgod dospela v Švico, svojo domovino. Gospod Strömli si je z ostankom svojega malega premoženja nekaj nakupil v bližini Rigijskega jezera. In šele leta 1807 je bilo videti med zelenicem na njegovem vrtu spomenik, ki ga je bil dal postaviti nečaku Gustavu in njegovi zaročenki, zvesti Tončki.

Železniška nesreča. Na postaji Carevdar na progi Koprivnica—Križevci sta 21. t. m. trčila dva tovorna vlaka, pri čemer je skočilo s tira devet vagonov in tender lokomotive. Človeških žrtev ni bilo.

Deček ubil volka. Ko so se v Kuršumliji v Srbiji vračali otroci iz šole, se jim pred vasjo pripodi nasproti velik pes. Prestrašeni otroci so pobegnili, le eden je pograbil debel kamen in udaril psa po glavi s tako močjo, da se je kar opotekel. Potem je skočil k bližnji hiši po motiko in toliko časa udrihal po psu, da ga je ubil. Ko je prišel domov, je povedal staršem o nezgodi pred vasjo. Domačini so odšli takoj, da vidijo, kaj se je dogodilo. Vsi zaprepaščeni so opazili, da je dečko pobil nenavadno velikega volka.

Nova zlata polja. Sovjetske oblasti so poslale v Sibirijo posebno ekspedicijo, katero je vodil vseučiliški profesor Oberukov, z namenom, da natančno preišče tamošnji svet in njega sestavo in važnejša rudninska ležišča. Te dni javljajo časopisi, da je ekspedicija našla v bližini Irkutska ogromna ležišča zlata.

Velika rudniška nesreča. V ameriškem rudniku v Oklahami se je v enem rovu porušil strop in ga zasul v dolžini 20 metrov. Rov se je nahajal 1000 m pod zemljo. V njem je bilo 63 rudarjev na delu, ki so se vsi zadušili vsled pomanjkanja zraka in strupenih plinov. Tudi po drugih rovih so se razvijali strupeni plini in povzročili smrt 12 rudarjem. Z velikim naporom so izlekli ponesrečence iz rovov. Rudarji trdijo, da je nesrečo zakrivila uprava rudnika, ker je pazila premalo na varnostne ukrepe po rovih.

Eksplodizija granate v vlaku. V potniškem vlaku, ki vozi med Palanko in Pirotom v Srbiji, je pretekli teden eksplodirala granata, ki težko ranila vse potnike v vagonu. Vlak se je po eksploziji ustavil in ranjence so prepeljali v pirotsko bolnico. Nesreča se je najbrže dogodila tako, da je z granato oborožen graničar zadel ob steno vagona, vsled česar je granata eksplodirala.

Milijoni v leseni nogi. Na Dunaju je že lansko leto umrl podjetni poljski žid Noas Goldberg, ki je prispel iz Newyorka, da povpraša dunajske zdravnike radi svoje bolezni. Žid je bil invalid in je imel leseno nogo. Nekaj dni po prihodu na Dunaj je umrl v nekem hotelu. Zapuščinske oblasti so zapečatile dva njegova kovčega in eno protezo ter vse skupaj izročile poljskemu konzulatu. Na konzulatu je bil v službi tudi neki vojni invalid, pa je protezo poskušal sam uporabiti. Ko je odvil z nožem neki vijak, se je vsulo iz proteze 88.000 dolarskih novčanic, to je blizu 5 milijonov dinarjev.

Eksplodizija smodnišnice na Francoskem. V mestu Nancyju je pretekli teden eksplodirala smodnišnica, ki k sreči ni zahtevala nobenih človeških žrtev. Kako je prišlo do eksplozije, še niso mogli ugotoviti. Značilno je to, da je v bližini sedanje eksplozije zletela v zrak neka druga smodnišnica že 11. novembra t. l.

Zločin propadlega bankirja. Bankir Dayl je zgubil pri zadnjem polomu newyorške borze vse svoje premoženje. Razkošno in do poloma brezskrbno živečega bankirja je zguba na borzi tako potrla, da je v obupu ubil s sekuro svojo ženo in sedem otrok, nakar je poskušal izvršiti še samomor. Ko so mu to vendarle preprečili, se je sam prijavil oblastem.

Bolgarski kralj Boris je odpotoval v inozemstvo. Spremljata ga brat Ciril in sestra Evdoksija. Uradno se razglša, da ima njegovo potovanje privatni značaj.

Pastir zgorel s čredo ovac. V vasi Raška pri Mostarju je prenočil 19-letni pastir Jovo Janjić v hlevu, v katerem je bilo 51 ovac, 19 koz in tri krave. Ponoči je nastal v hlevu ogenj, v katerem je našel smrt pastir s celo čredo ovac in koz.

1416 gostiln, kavarn in kleti v Zagrebu. V Zagrebu je 1416 lokalov, kjer se točijo alkoholne pijače. Gostiln, kavarn in krčm je v Zagrebu okoli 300, branjarj in špecerijjskih trgovin, kjer točijo alkohol, okoli 460, bifejev in slaščičarn 173, vinotočev in kleti pa 393. Zagreb šteje okoli 200.000 prebivalcev, tako da odpade na vsakega 105. Zagrebčana po en vinotoč.

Križarska vojna proti sovjetom. Krščanski protestni odbor je priredil te dni v Londonu veliko zborovanje, kot protest proti preganjanju kristjanov v Sovjetski Rusiji. Lord Glasgou je izjavil, da ima zborovanje namen, da začne veliko svetovno križarsko vojno proti preganjanju kristjanov v Rusiji.

Kitajska sprejela ruske zahteve. Odposlanci nankigške vlade so sprejeli vse ruske pogoje glede vzpostavitve prejšnjega stanja na vzhodni kitajski železnici. Te dni je bil imenovan na predlog Rusije komisar Denisov za ravnatelja vzhodne mandžurske železnice ter postavljen upravni odbor, kakor je bil pred rusko-kitajskim sporom.

Brezposelnost v Rusiji. Znano je, da je na Angleškem eno najtežjih vprašanj, vprašanje brezposelnosti. Na reševanju tega vprašanja je padla bivša konzervativna vlada in tudi sedanja delavska se na tej zadevi maje. — Brezposelnost stalno narašča tudi v Nemčiji in te dni poročajo listi, da tudi Rusiji ni prizanešeno. Uradno je tam priglasihih 1.298.000 brezposelnih komunističnih delavcev. V resnici pa jih je še mnogo več. Značilno v primeru z drugimi državami je to, da ima Rusija pri sorazmerno jako šibko razviti industriji tako ogromno število brezposelnih industrijskih delavcev.

Huda osveta. Francoski posestnik Lestage v Bordeaux se je hotel na vsak način ločiti od svoje žene. Pri sodišču je vložil tožbo za razpoko. Proces se je zanj slabo končal. To ga je tako razjezilo, da je sestavil 12 pek-lenskih strojev in jih poslal svoji ženi, njene-mu odvetniku in vsem onim, katere je smatral, da so krivi izgubljenemu procesu. Žena in odvetnik sta pošiljki odprla in sta bila vsled eksplozije težko ranjena. Ostale pošiljke je policija zaplenila.

Ljubeznive žene. V madžarskem mestu Szolnok se je vršil te dni proces proti zastrup-ljevalkam iz vasi Nagyred ob Tisi. Obtoženih je vsega skupaj 54 žen. Proces proti prvi grupi je končan in je bila žena Sipka obsoje-na smrt na vešalih, ker je zastrupila svojega moža, ostale tri žene pa so bile obsojene na dosmrtno ječo. Proces proti drugim obtožen-kam se bo nadaljeval prihodnje dni. — Svojčas smo že poročali o tem strašnem odkritju v revni madžarski vasi. Tu se je nastanila pred več leti babica »teta Susi«, ki je najprej pomagala kmečkim ženam odpravljati telesne plodove, kasneje pa jim je prodajala strup, s katerim so spravljale babe na oni svet starce, svoje može in otroke. To satansko početje je trajalo kakih osemnajst let. Mrliški ogle-dovalec je bil cerkovnik in zet »tete Susi« ter je pri vsakem takem mrliču ugotovil kot vzrok smrti pljučnico, kap ali kaj podobnega. Letošnje leto pa so oblasti vendar le prišle po naključju na sled zločinom. »Teta Susi« se je iz strahu sama zastrupila, ostalih 54 žen so pa oblasti aertirale in jih obtožile kakih 50 umorov. Odkopali so 50 grobov in pri 40 ugotovili smrt z zastrupljenjem. Pri nekaterih mrličih so našli v rakvi celo stekleničico z najhujšim strupom arsenikom. Značilno je to, da je zločinska vas daleč naokrog slovela po svoji strogi pobožnosti.

Razid fašističnih organizacij v Ameriki. Fašistična zveza za Severno Ameriko je imela te dni v Newyorku izredni občni zbor, na katerem je bilo sklenjeno, da se zveza z vsemi fašističnimi organizacijami razide. Razid fašistov je odredil Mussolini sam na pritisk ameriške vlade.

Atentat na indijskega podkralja. Ko se je peljal indijski podkralj lord Irwin s posebnim vlakom s svojega letovišča, je na progi eks-plodirala bomba, ki je raznesla par vagonov. Ranjen je bil samo en sprevednik. Podkralj je ostal nepoškodovan. Domnevajo, da so bombe položili na progo indijski nacionalisti, ki so z angleškim gospodarstvom nad Indijo nezadovoljni.

Otročji blagoslov. Žena rudarja Ivana Bagavca iz Seoca v Bosni je v enem letu rodila pet otrok. Prvič je rodila trojčke, ki so umrli, sedaj pa je rodila dvojčke in sicer dva fantiča, ki sta zdrava. Srečni oče ima zdaj že 9 sinov.

Ljubljanska borza (19. t. m.). Tendence nespremenjena. Zaključenih je bilo 5 vagonov desk. Povpraševanje je za trame v različnih dimenzijah, dalje za vsako množino suhih bukovih okroglic, za 2 do 3 vagone bukovih neobrobjenih plohov (27 mm, monte) in za več vagonov čistih testonov (od 19 cm naprej).

Listnica uredništva. Dopis iz Slivnice pri Hočah ne moremo priobčiti, ker je zadeva kaznjiva po tiskovnem zakonu.

Sedem čudežnih stvari starega veka.

Čudežnih stvari imamo dandanes mnogo. Raznolikost udejstvovanja človeškega duha v moderni dobi ustvarja na tisoče predmetov, katere narodi občudujejo. V najnovejšem času se čudimo radiu, ko z malim aparatom v domači hiši poslušamo petje, predavanja, igre in muziko s celega sveta. Čudimo se letalcu, ki se kakor ptice drzno prevrača po zraku z aeroplanom, enako se čudimo orjaškemu Zeppelinu, ki je neovirano preletel pot okoli sveta, skratka čudimo se neštetim iznajdbam na vseh poljih človeške znanosti ter izsledkom vseh velikih umov, vseh časov in vseh narodov.

Predmetov občudovanja imamo dovolj in mnogo je stvari, ki bodo čez tisočletja kot splošno največja čuda današnje dobe ostala zabeležena tedanjim rodovom.

Ni pa bilo vedno tako. Čeprav so imeli stari narodi velike svoje znanstvenike, umet-nike, vojskovodje itd., vendar niso vseh njih-ovih del priznali kot velika čuda, ampak je prišlo v ta uradni seznam le malo število del, katera so bila priznana kot čudežne stvari tedanje dobe. V čuda so prištevali samo nekaj onih del, katera so se odlikovala po izredni veličini, dragocenosti ali ki so bila izvršena z ogromnimi težkočami. K takim čudom so prištevali stari narodi le sedem velikih del:

Egipčanske piramide.

Prvo čudo so bile egipčanske piramide, ki stoje še danes skoro nepokvarjene, kakor pred sedem tisoč leti. Vseh skupaj je okrog osemdeset. Zgrajene so na podnožju Libijske pustinje na desni strani Nila. Velikost pira-mid je različna: od 10 do 150 metrov višočine. Zidane so od najpriprostejših grobo obdela-nih kamnov in opeke do najfinejše obrušeni-h kvadrov. Piramide so tako postavljene, da se stranice zgradbe natančno ujemajo s štirimi stranmi sveta. Največja piramida je Heopsova pri Gizi. Ona pokriva štirikotnik, katerega vsaka stranica meri 232 m dolžine. Piramida je visoka 147 metrov. Kameniti bloki, iz ka-terih je piramida zgrajena, znašajo v celoti 2 in pol milijona kubičnih metrov. Grški zgodovinar Herodot pripoveduje, da je piramido gradilo 100.000 delavcev celih 30 let. Pira-mide so gradili egipčanski kralji za svoje grobnice. Toda že pred tisoč leti so jih Arabci temeljito izropali in oplenili.

Viseči vrtovi Semiramide.

Kot drugo čudo so nam iz zgodovine znani viseči vrtovi babilonske kraljice Semiramis. Kako so ti vrtovi izgledali, nam ni znano. Domnevajo, da je kraljica zgradila te vrtove na ploščnatih strehah kake velike palače. Danes skoro ni več sledu niti o Babilonu niti o čudovitih vrtovih. Kraljica Semiramis je dala zgraditi okrog Babilona 25 m široko in 100 m visoko obzidje.

Dijanino svetišče v Efezu.

Diana je bila grška boginja lova. Njej na čast so zgradili Grki velikansko svetišče, ki je pa dandanašnji povsem razrušeno. Ostale so samo razvaline, katere je neki angleški učenjak l. 1870 prekopaval in iz ostankov je mogel sestaviti tloris te ogromne zgradbe. Svetišče je bilo 130 m dolgo in 70 m široko. Sezidano je bilo iz samega belega bleščečega mramorja. Glavno steno je obkroževalo 126 krasnih, 19 m visokih stebrov. L. 356 pr. Kr. r. je Dianino svetišče zažgal prosluli Herodotat samo radi tega, da bi se njegovo ime zapisalo v zgodovini tega zločina. Pozneje so svetišče obnovili in zopet bogato okrasili, ali prišel je zloglasni rimski cesar Neron, ki ga je zopet porušil in oplenil.

Kip boga Zeusa.

Najslavnejši grški kipar Fidijas je postavil v mestu Olimp kakih 16 m velik in neizmerno dragocen kip boga Zeusa. Kip je bil izdelan ves iz najdragocenejšega materiala, iz zlata in slonove kosti. Sam kip je izginil in od njega ni ostalo ničesar, čeprav je bil svoj čas največja narodna svetinja visokokulturnega grškega naroda. Oblika kipa nam je ostala ohranjena na rimskem kovanem denarju iz pokrajine Elis, kjer se je mesto Olimp nahajalo.

Grobница kralja Mauzolos.

Peto svetovno čudo starih narodov je bila grobnica kralja Mauzolos, katero je zgradila okrog 350. leta pred Kr. r. kraljeva vdova Artenizija v Harlikarnasu. Na ogromnem podnožju se je dvigala na 36 stebrih kraljeva grobnica v obliki grških svetišč. Na njej je bila postavljena piramida in vrhu te se je nahajal dirkalni voz, v katerem sta bila kipa kralja Mauzolos in kraljice Artenizije. Višina celega spomenika je znašala 44 metrov. Še v 12. stoletju je bila grobnica lepo ohranjena, kasneje pa je pričela razpadati. V 19. stoletju so pričeli razkopavati Angleži razvaline grobnice ter so razne dragocenosti odnesli v londonski muzej.

Po tem čudežnem delu se še danes imenuje grobnice kraljev mavzoleji.

Rodoški kolos.

Največji od vseh kipov starega veka je bil takozvani »Rodoški kolos«. To je bil kip boga solca, visok 32 metrov. Postavljen je bil okrog l. 290 pred Kr. r. pri vhodu v luko Rodos na istoimenskem grškem otoku. Sporočilo pravi, da je bil kip postavljen pred luko z razkoračenimi nogami, tako da so ladje priplule med njegovimi nogami v pristanišče. Po 56 letih ga je potres porušil in so njegove ruševine tisoč let štrlele iz morja. Ko so Arabci otok osvojili, so prodali bronaste dele kipa nekemu trgovcu, ki je natovoril z njimi 900 kamel.

Svetilnik.

Kot zadnje čudo se imenuje največji svetilnik starega veka, ki je bil zgrajen na otoku Farosu pred Aleksandrijo (Egipt). Stolp, v obliki močnega gradu, je imel osem nadstropij in je bil visok 160 metrov. Zidan je bil iz samega mramorja. Na vrhu stolpa je gorel večer ogenj, ki je bil viden na 55 kilometrov daleč po morju. Tudi od tega stolpa ni ostalo ničesar razen imena.

Lapi — najmanjši narod v Evropi.

Visoko gori na najbolj severnem delu Evrope živi mali narod Lapov, ki šteje komaj 7000 duš. Ta narod se je ohranil v kljub vsem neprilikam podnebja do današnjega dne, čeprav je že nekoliko pomešan s švedsko in finsko krvjo. Lapi se sami imenujejo Sameh in prebivajo na severnem Švedskem že nekaj tisoč let. O Lapih je napisal nemški raziskovalec Friderik Löwe lepo študijo v dunajskem časopisu »Neue Freie Presse«.

»Lapi se dele,« pripoveduje Löwe, »na hribovce, na hostnike ali gozdnike in ribiče. Hribovci so še pastirji. Pozimi prebivajo s čredami severnih jelenov v obširnih gozdovih na vznožju visokih pogorij. Spomladi se pomaknejo visoko v gore, poleti pa se zopet selijo na norveško zemljo.

Med »hostniki« je mnogo poljedelcev, ki imajo stalne domove in ki prebivajo s svojimi čredami celo leto v velikih gozdovih. Oni ne gredo nikdar v visoko gorovje kakor njihovi hribovski sorodniki. Prebivajo bolj na vzhodu dežele in prihajajo precej v dotiko s švedskim prebivalstvom.

Ribiči so bili tudi nekaj pastirji (nomadi) in so imeli velike črede severnih jelenov. Nesreča pa jih je upropastila. Zato so se naselili ob bregovih velikih jezer in se preživljajo z lovom in ribištvom. En sam »ribič« je dostikrat gospodar nad nekaj kilometri rečnega toka in lov na ščuke, sulce in postrvi donaja lep dobiček.

Bodočnost Lapov je zelo negotova. Švedska vlada je nedavno začela bivališča Lapov na novo organizirati. Težko pa je reči, kako bo nova ureditev vplivala na starodavno kulturo Lapov. Mnenja o tem so zelo različna.

Boj med Lapi in njihovimi sosedi traja že več stoletij. To je boj med pastirji (nomadi) in med kulturnimi ljudmi. Lapi, ki so nekaj prebivali po celem severnem Švedskem, so bili potisnjeni daleč gori na sever.

Nova »kultura« je prišla med Lape z železnico in s parniki, s šolami in s socialnim skrbstvom. Dobro misleči ljudje so hoteli tudi Lape osrečiti s kulturo. Ti ljudje pa niso razumeli, da je »kultura« nekaj relativnega (je ali pa ni) in da obstoji kultura v tem, da najde človek svojo srečo in zadovoljnost v danih razmerah, ki jih sama narava daje. Bistvo kulture ne obstoji v večji ali manjši meri običajne šolske izobrazbe in v razmeroma komodnem življenju, tudi ne v vnani ličnosti in tudi ne v obleki, ki se ravna po modi. Vse to je bilo z življenjem Lapov nezdružljivo.

NARODNI GOSPODAR

Naše izkušnje.

Že parkrat se je poizkusilo s prodajno organizacijo poljedelskih produktov. O tej stvari se je že dosti razpravljalo in govorilo. Žalibog do pravega rezultata nismo prišli in vsi dosednji neuspehi so nas oplašili. Vzrok neuspeha je mnogo, a največji naš neuspeh je ta, da se nismo iz njih naučili ono, kar je prepotrebno za uspeh.

Vse naše dosedanje prodajne organizacije so izgledale nekako karitativno in vsi njih voditelji, če tudi mogoče akademično nabraženi trgovci, niso imeli smisla za pravo organizacijo prodaje agrarnih produktov. A vse organizacije so bolj malo sledile trgovskemu duhu, ki je neobhodno potreben za uspeh.

Prva in največja napaka je bila ta, da so naenkrat hoteli postaviti velik aparat, ki naj bi zasegel vse panoge, ali vsaj večino. Tak korak je za združeno organizacijo prevelik in pri naših razmerah jako opasen. Ker mi nimamo toliko produktov, da bi lahko računali na velike pošiljke določenega blaga, ki bi bilo enotno in pravilno opremljeno in dobro

V krajih, kjer prebivajo Lapi, so same oči v stanju, da se naravi bolj prilagode kakor vsak drug narod. Razmere so take, da stalni naseljenci v onih krajih sploh ne bi mogli živeti brez bogastva Lapov in brez njihovega priredka.

Ureditev lapskega vprašanja je zelo važna. Največja ovira za zdrav razvoj pastirskega življenja Lapov je bila to, da so organizirali pouk Lapov po vzoru modernih šol. Bilo bi pa mnogo bolje, če bi bili vpeljali praktičen pouk na ta način, da bi bili vzeli za temelj pouka in šole njihov način življenja, njihovo kulturo in njihovo zgodovino.

Prej so poučevali Lape tako, da so prihajali med Lape učitelji, ki so jih poučevali v verouku, v branju, v pisanju in računanju. Nomade (pastirje) so poučevali tudi v domači obrti. Ko so pa vpeljali novo šolo, se Lapi niso nič več naučili kot prej. Lapi so se sicer borili za to, naj ostane vse pri starem in naj se ohrani njihova stara kultura, vendar pa obstoji nevarnost, da bodo »pastirski« Lapi izginili. Nova šola je kriva, da so Lapi nezadovoljni in da se v vedno večjem številu izseljujejo.

Vsak narod živi tako dolgo, dokler živi njegov jezik. Vzemi narodu njegov jezik, pa bo ubita tudi njegova kultura. Tudi jezik Lapov izginja. Učni jezik v šoli je namreč švedski in v šolah uče učitelji, ki lapskega jezika ne znajo, tako da jih otroci ne razumejo. V šolo morajo hoditi Lapi daleč v vas iz svojih gozdov. Najboljše pa bi bilo, če bi jih poučevali v njihovih gozdovih. Seveda bi morali učitelji znati lapski jezik, da bi jih otroci razumeli.

No, sedaj so tudi Lapom odprli pot v široki svet. V deželo je prihajalo dobro in zlo. Najprej so prišli med nje misijonarji, za tem pa trgovci in pustolovci. Za tem pa se je vtila v deželo povodenj turistov. Posledica tega je, da se je začelo že mnogo Lapov sramovati svojih domačih običajev in svojega jezika.

Tujci so pa prinesli v deželo tudi celo vrsto dotlej neznanih bolezni. Alkohol, jetika, gripa in spolne bolezni so darila nove »kulture« Lapom.

Kultura Lapov je znamenita. Njihovi šotori, njihovo pohištvo in njihovo orodje je nekaj posebnega. Njihove sani so umetnine in občudovanja vredne je način, kako vpregajo severne jelene. Vrvi iz usnja, s katerimi love jelene, so mojstrska dela pletarstva. So tudi izborni rezbarji. Njihova posoda za mleko in oblike za sir so zelo okusno izdelane. Domača industrija je sploh pri Lapih visoko razvita.

za trg. Treba je računati z onim, kar se ima, in to polagoma razvijati predmet za predmetom, času primerno hitro in dobro. Navadna trgovina potrebuje leto in tudi dve, da se razvije, in kaj da bi ne potrebovala združna prodajna organizacija enako dolgo ali še več. Razvojna doba mora biti razmeroma dolga, v našem slučaju še celo. Kajti mi moramo razvijati predvsem produkcijo in istočasno moramo iskati trg in zveze. A vsa produkcija mora biti standard. Pridelovati moramo toliko, da lahko z mirno vestjo sprejmemo vsako količino, ki jo zahteva trg. Naše prodajne organizacije bodo imele težko nalogo, ki jo bodo zamogli rešiti samo res agilni, energični in sposobni moške, ker ravno od organizacije prodaje zavisi celokupen razvoj našega kmetijstva. Nič nam ne bodo pomagali vsi predpisi glede kontrole blaga, namenjenega za izvoz, ako ne bomo imeli dovoljno množino takega blaga kot ga zahteva trg. Trgovina z deželnimi pridelki ostane tam, kjer je danes in razvoj kmetijstva bo bore malo napredoval. Moramo pomisliti, da ni samo ena panoga, ki kliče po izboljšanju, ampak so vse panoge kmetijstva, ki čakajo, da se dvignejo.

S povzdigo mlekarn in sirarn se dvigne živinoreja, perutninarstvo čaka in sadjarstvo.

prašičereja in drugo. To je veriga, katere členi morajo držati skupno in ako odpove en sam člen, ga je treba izločiti ali pa na novo preustrojiti.

Edini pravilni izhod iz agrarne krize je dvig poljedelstva. Industrijalizacija kmetijstva ni več samo pobožna želja, ampak je tudi zahteva časa in to taka zahteva, ki ne pozna meje. Ona je jaka in sposobna, da kmetijstvo dvigne, ali pa ga upropasti, ako ne sledi zahtevam časa.

Pri izbiri vodstva se je pri nas vedno postopalo dokaj širokogrudno in skoro bi rekli familjarno. Vsi uspehi izvoznih zadrug leže na vodstvu ravno toliko kot na blagu samem. A pravo vodstvo ni v administrativi (upravi) kot si še danes nekateri domišljajo. Voditelj mora predvsem poznati trg in njega običaje, pa tudi blago in to z vsemi svojimi lastnostmi; mora biti mož dejanja in široke strokovne in splošne naobrazbe in bogat na izkušnjah. Takih pa mi nimamo. Ker žalibog le malo je onih, ki bi se resno poprijeli vprašanja zadrug in posebno takih, ki se pečajo s prodajo agrarnih produktov. Za to panogo je potreben poseben študij in intenzivno delo na trgu.

Na pa rečeno, da mi moramo opustiti namero, osvoboditi našega kmeta izpod jerobstva. Ravno to dejstvo, ker ljudi nimamo, nam mora dati zavest, da si jih moramo vzgojiti in to za vsako ceno. Kajti oni bodo pionirji naše bodočnosti, bodočnosti kmeta. Ne mislimo na uspeh, ako se ne organiziramo in ako si ne bomo ustvarili sami ono, kar nam manjka, zasebna trgovina nam tega gotovo ne bo dala nikoli. Ona ima svoja pota in svojo moralo. Osamosvojitve kmeta leži v njega splošni izobrazbi in nič manj v strokovni ter združni. Kmetijski denar mora ostati kmetu in to vedno in povsod, ker le tako ga bo dovolj na razpolago za povzdigo kmetijstva.

Danes ne moremo trditi, da je tako. Kmetijski denar je povsod, samo za kmeta ga ni. Povsod zevajo globoke rane našega gospodarstva in te je potreba celiti. Največjo in najresnejšo rano pa nosi 80% našega naroda in ta je kmet in mali obrtnik, ki je neorganiziran in kot tak nesposoben za gospodarski boj. Potreba je, da se posveti vso pažnjo kmetijskemu gospodarstvu in njega napredku. Ne smejo ostati obljube samo obljube, ampak potreba je resnega dela in smoterne propagande za organizacijo. Zima je tu, časa dovolj in začetki je potreba.

G. G.

Ali je prodajna organizacija agrarnih produktov — izvedljiva?

Obče tožimo, da ni denarja za taka podjetja, ker so preveč riskantna in ne nesejo. Imamo pač slabe izkušnje. V resnici pa, ako stvar pogledamo malo po bližje, izgleda vse drugače. Riziko je tu kot pri vsaki navadni trgovini. Čemu uspevajo eni trgovci po deželi, ki se bavijo z izvozom deželnih produktov? Kaj je njim morda lažje uspešno trgovati nego li organizaciji kmetov? Ne! Tudi oni imajo svoje težkoče in tudi prodajna zadruga bi morala prenesti vse bolečine začetka.

Jasno je, da vsaka stvar ima svoje zahteve in iz nič se ne da narediti ničesar. Je pa mnogo kmetškega denarja, ki se danes steka drugam in od katerega nima naš kmet ničesar. Ako bi se četrtino tega denarja porabilo za izboljšanje kmetijstva, bi bilo že dovolj za prvo silo.

Pomagati si ne znamo. To je vse. V Bolgariji, obstoja združna zveza, ki ima nad 2000 zadrug. Skoro vse te se grupirajo v Centralnem agrarnem sindikatu, ki se deli po svojih funkcijah na štiri sekcije:

- I. propagandna sekcija za združništvo;
- II. finančna sekcija, ki deluje v zmislu banke;
- III. trgovska sekcija, ki nakupuje in prodaja kmetijske potreščine in produkte;
- IV. industrijska sekcija, ki upravlja združna podjetja, kot so: manufaktura tobaka in mlini ter tovarne rožnega olja.

Centrala dobavlja svojim članom vse potreščine kmetijstva in prodaja njih pridelke. Od ustanovitve pa do danes vedno napreduje in dela. Leta 1919 je bil ustanovljen sindikat in že prvo leto je imel sledeče rezultate v izvozu oziroma prodaji. V l. 1919/20 je sindikat izvozil 89.321 ton žita, koruze, ječmena, ovsu in drugo, med tem, ko so trgovci izvozili samo za 77.929 ton. Leta 1921 so izvozile zadruga za 63.740 ton blaga, a trgovci samo 3342 ton. Danes se je to število potrojilo in zadruga uspeva v srečo kmetovalcev in v prospeh poljedelstva.

Ta sindikat odgovarja po svojem ustroju naši Kmetijski družbi. Upamo, da bo tudi ta začela z resnim delom na tem polju in to sebi in kmetu v korist.

Do denarja se pride, samo poiskati ga je treba, kmetijski denar mora služiti te kmetu in nihče drugi nima pravice do njega.

Jasno, da začetek bo težak, a potreba je začeti polagoma in dobro. S previdnim razvijanjem združne trgovine se pride daleč. So

izpeljali Bolgari, kako, da bi mi ne uspeli. Kaj nas razlikuje od njih, mogoče to, da so oni bolj pogumni in bolj razumevajo potrebe kmeta kot jih razumemo mi.

Prodajna organizacija pri nas je izvedljiva, mora pa stvar vzeti v roke že obstoječa organizacija, ki razpolaga z mrežo podružnic in z vpeljanim trgovskim aparatom. V tem slučaju bi vsekakor bila edina Kmetijska družba, ki bi stvar lahko izpeljala. Začetki je potreba postopno in uvažati na trg produkt za produktom in v dveh letih se doseže dosti.

V Italiji se potom zadrug prodaja žito in svilode kakor tudi druge poljske pridelke. Stvar se razvija in gre dobro. Kmetje so zadovoljni in mirno čakajo, da zasežejo vso trgovino s poljskimi produkti. Tudi tu delujejo agrarne federacije, ki niso drugo kot to, kar je naša Kmetijska družba.

Ali bi ne kazalo, da tudi pri nas sprejme Kmetijska družba to častno nalogo, ki je sicer težka in naporna — a do vseh podrobnosti izvedljiva. Izvedljiva je že radi tega, ker je itak ona soudeležena pri reorganizaciji produkcije, torej mora organizirati tudi prodajo.

Gomišček G.

Živinski sejem v Ljubljani (18. t. m.). Na živinski sejem je bilo prignanih 125 konj, 59 volov, 38 krav, 12 telet in 114 prašičev za rejo; prodanih pa je bilo 24 konj, 23 volov, 20 krav, 6 telet in 92 prašičkov. Dogon je bil bolj slab, kakor je to običajno vsak drugi sejem v mesecu. Pri srednjem prometu so cene ostale v glavnem nespremenjene. Za kilogram žive teže notirajo (v oklepajih cene zadnjega sejma): voli Ia. 9.75 (9.75), voli II. 9 (9), voli III. 8 (8), krave debele 5.50 do 7 (5.50—7), krave klobasarice 3—4.50 (3 do 4.50), teleta 12.50—14 (12.50—14) Din.

«KMETIJSKA MATICA.»

Knjige Kmetijske Matice so razposlane. Dobili so jih vsi poverjeniki, kakor tudi oni, ki so jih naročili neposredno pri založništvu. Vse one, ki dolgujejo še kaj na knjigah, prosimo, da svoj dolg čimprej poravnajo, ker rabi uprava Kmetijske Matice denar za poravnavo računov tiskarne. — O knjigah smo obširnejše že spregovorili. Danes pripominjamo samo še to, da ima uprava še nekaj izvodov Kmetijske Matice na razpolago. Zato toplo priporočamo vsem našim čitateljem, da privoščijo za Novo leto sebi in svojcem knjige Kmetijske Matice, ki so res najlepši dar našemu kmetu. Za naročilo zadostuje dopisnica, naslovljena na Kmetijsko Matico v Ljubljani, Kolodvorska ul. 7. — Vse gg. poverjenike pa vljudno prosimo, da takoj začnejo z nabiranjem udov za leto 1930. Zavedajte se, da je v Vaših rokah bodočnost Kmetijske Matice. Vsak poverjenik naj stremi za tem, da število svojih udov kar največ poveča.

Kmetijski koledar 1930 v žepni obliki je že pred časom popolnoma pošel. Zato prosimo vse one, ki so ga dobili v razprodajo, pa ga do sedaj še niso mogli razprodati, da ga vrnejo, ker je še mnogo naročnikov, ki bi ga radi imeli. Vse one pa, ki ga še niso dobili, obveščamo, da jim bomo s koledarjem utregli takoj, če jih dobimo vrnjene. To naj bo dobra šola za vse, ki odlašajo z naročitvijo, dāsi smo jih v vsaki številki opozarjali, da bodo koledarji v najkrajšem času razprodani.

Izšla je
Blasnikova
Velika Pratika
za navadno leto 1930
ki ima 365 dni.

»VELIKA PRATIKA« je najstarejši slovenski koledar, ki je bil že od naših pradedov najbolj upoštevan in je še danes najbolj obračun.

V »Veliki Pratici« najdeš vse, kar človek potrebuje vsak dan: Katoliški koledar z nebesnimi, solničnimi, luninimi, vremenskimi in dnevnimi znamenji; — solnčne in lunine mrke; — lunine spremembe; — koledar za pravoslavne in protestante; — poštne določbe za Jugoslavijo; — lestvice za kolke na mence, pobotnice, kupne pogodbe in račune; — konzulate tujih držav v Ljubljani in Zagrebu; — vse sejme na Kranjskem, Koroškem, Štajerskem, Prekmurju, Medžimurju in v Julijski Benečiji; — pregled o koncu brejosti živali; — tabelo hektarov v orah; — popis vseh važnih domačih in tujih dogodkov v preteklem letu; — tabele za računanje obresti; — življenjepise važnih in odločilnih oseb s slikami; — oznanila predmetov, ki jih rabi kmetovalec in žena v hiši.

»VELIKA PRATIKA« se dobi v vseh večjih trgovinah in se lahko naroči tudi pismeno pri založniku

tiskarni J. Blasnika nasl
d. d. v Ljubljani.

ČE PLAČATE OB NOVEM LETU NA-
ROČNINO za celo leto, imate potem mir in
upravi olajšate s tem mnogo nepotrebnega
dela in stroškov za opomine.

ZA SMEH.

Profesor dijaku: »Povej mi, kaj je bajka«.

Dijak: »Bajka je pripovedka, ki ni res-
nična«.

Profesor: »Pazite torej! Nocoj se mi je
sanjalo, da sem zlezel na streho in z vilami
prebodel mesec. Kaj je to?«

Dijak: »To je neumnost!«

»Kaj vi jeste v postu meso? Kakšno brez-
verstvo!« je dejal neki prelat francoskemu pi-
satelju Sedainu. »Zares, častiti oče«, je od-
vrnil Sedain. »Imam katoliško dušo, le moj
želodec je protestant.«

Pri Sevastopolu je bil ujet ruski vohun.
»Halo« je vzkliknil francoski maršal Cauro-
bert »eden od naju mora viseti, ti ali jaz«. Ko
je bil vohun obsojen na smrt, si je izpro-
sil pogovor z maršalom. »Vaša ekselencija«,
mu je dejal, izvolili ste se izraziti, da mora
eden od naju viseti. Ker ste gospodar mojega
življenja, vam prepuščam izbiro! Maršal se
je zasmejal in mu odpustil.

Zločinec, peljan na vislice, je vprašal,
kateri dan je. Ko so mu odgovorili, da je po-
nedeljek, je vzdihnil: »No, ta teden sem sla-
bo pričel.«

Vojaški zdravnik je vprašal bolnega vo-
jaka: »Kaj ste jedli, da imate pokvarjen že-
lodec?« — »Prosim, žgance«. — »Tako? Ste
jih z apetitom pojedli?« — »Ne, prosim, z ze-
ljem«.

»Tak močan in zdrav človek pa berači!
Kaj vas ni sram?« Berač: »Kaj naj storim,
za božjo voljo! Saj sem se šele ta čas tako
zredil, odkar beračim.«

Srečno Novo leto!

J. Blasnika nasled.

Univerzitetna tiskarna in litografija
v Ljubljani

**Veselo in srečno
Novo leto**

želi vsem svojim
cenj. odjemalcem
zadrugarjem

„EKONOM“

osrednja gospo-
darska zadruga

LJUBLJANA

Kolodvorska ul. 7

Veselo in srečno Novo leto

želi vsem svojim cenj. odjemalcem

IGNAC ŽARGI

Ljubljana

Sv. Petra cesta.

SREČNO NOVO LETO

ŽELI SVOJIM CENJENIM GOSTOM

GOSTILNA TRATNIK

LJUBLJANA SV. PETRA C 25

Srečno in veselo Novo leto 1930

želi svojim odjemalcem in prijateljem

MEDIĆ-ZANKL

tovarna olja, firneža, lakov in barv, družba z o. z.
lasnik **FRANJO MEDIĆ**

Ljubljana-Medvode, Maribor, Novi Sad

VESELO NOVO LETO

vsem svojim cenj. odjemalcem želi

S. P. URAN

trgovec

LJUBLJANA, Mestni trg 11

**Srečno
Novo leto**

želi vsem svojim
cenj. odjemalcem

Ivan A.

Grosek

trgovec

Trebnje

Srečno in veselo Novo leto

želi konfekcijska industrija

Josip Ivančič

Ljubljana

Šelenburgova ulica 1 — — Dunajska cesta 7

Srečno in veselo Novo leto

želi vsem svojim cenj. gostom

6

ROZI ZALA NIK

6

gostilničarka pri 6-tici

LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA ŠT. 8

Srečno in veselo Novo leto

vsem cenjenim odjemalcem

ANTON MARKUN

trgovina z usnjem in čevlarskimi potrebščinami

LJUBLJANA, KOLODVORSKA ULICA 41

•Denar naložite najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

Rečun poštna hranilnica št. 14.357 REGISTROVANA ZADRUGA Z NEOMEJENO ZAVEZO Državni: »Kmetijski dom« Telefon 2837

v LJUBLJANI, Tavčarjeva (Sodna) ulica 1

Vloge na knjižice in tekoči račun obrestuje po 6%,
pri trimesečni odpovedi po 7%, brez odbitka davka na rente

STANJE VLOG 25.000.000 DINARJEV
JAMSTVO ZA VLOGE presega večkratno vrednost vlog

Strankam nudi brezplačno poštno polonijo za nalaganje denarja. — Vložna knjižica drugih zavodov sprejema kot gotovino brez prekinjenja obrestovanja.
POSOJILA daje proti poročilu, na vknjižbo in proti sestavi premičnin in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredite v tek. računu pod najugodnejšimi pogoji.

BIJAJNISKE URE: Ob delavnikih od 8 — 12% in od 3 — 4%, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8 — 12%.

Podružnica v Mariboru, Slomškov trg 3, prtilčje, poleg stolne cerkve.

Pletilni
švicarski stroj

DUBIED

Največje veselje v hišo za **NOVO LETO**

so v današnjem dragem času samo prikladna in praktična darila! Lep, trpežen in dober šivalni stroj **Gritzner** za dom in obrt je obenem okras vsake hiše in največje veselje vsake dobre gospodinje. — **Urania** pisalne stroje, jako praktične za polovanje; **Dubied** švicarske pletilne stroje ter najboljša **Gritzner**-jeva kolesa nudi po zmernih nizkih cenah z 10% popustom trdka

Josip Petelinc, Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

Čreva

sortirana v vseh poljubnih debelinah, za vse različne klobase, krvave, jetrne in mesene, za salame i t. d.,

imam na zalogi po na novo znanih cenah **Trgovcem in večjim odjemalcem morem nuditi primeren popust**

Priporočam se vsem svojim dosedanjim odjemalcem in vabim nove interese, da si ogledajo zalogo

BERGMAN JOSIP, trgovina črev na drobno in debelo
LJUBLJANA, Poljanska cesta 85-87

V mrazu
in ob slabem vremenu ne
hodite z doma, ne da bi vzeli
v usta **pastilje**

VALDA

ki Vam prihranijo in odstranijo
nahod, grlobol, katarje,
hrupo, influenco, naduho itd.
Toda pred vsem pazite, da
dobite izvirne

pastilje „VALDA“

Prodajajo se samo v stališčih z napisom

„VALDA“

v vseh lekarnah in drogerijah

Fabiani & Jurjovec
Ljubljana, Stritarjeva ulica 5

Velika zaloga
SUKNENEGA BLAGA
za moške in ženske obleke.
Lepa izbira svilenih
rut in šerp. Krojači in
šivilje, pišite po vzorci

»JAVA« pšenična kava

Je izvrstna, zelo redilna in okusna. Zahtevajte jo pri vseh trgovcih! Razpošiljamo jo tudi po pošti v zavojih po 5 kg za 70 Din, če se denar naprej pošlje, ali pa po povzetju za 75 Din. Povzetje je 5 Din dražje. Poštnino plačamo mi. Vsakemu 5 kg zavoju »Java« pšenične kave je kot darilo pridelana lepa skodelica za kavo. Kdor pošlje 2 Din v znamkah dobi vzorec 100 g »Java« pšenične kave poštnino prosto. Sprejememo za vsak večji kraj zastopnika. Pšenična kava »Java« k. d. Beograd Tamina ul. 117

NAROČAJTE „GRUDO“!

Za jesensko in zimsko
gnojenje priporočamo

Thomasovo žlindro

vedno v zalogi pri

EKONOM, osred. gosp. zadrugi
v Ljubljani

Kolodvorska ul. 7.

**Gotove obleke in
površne suknje!**

Da ustrežem mojim odjemalcem in jih obvarujem nepotrebnih potov in stroškov, sem upeljal nov način prodaje oblačilnega blaga. Vsak, kateri nima svojega krojača, ali ni z njim zadovoljen, lahko pri meni izbere blago - in dobi v 6 dneh zgotovljeno obleko po najnovejši modi, ali pa po svojem okusu. Cena gotovi obleki bo cenejša, kot povsod drugod, za to jamčim. Jamčim pa tudi za dobro izdelavo in dobro podlogo!

Upeljal sem tudi vse vrste usnja - po znižani ceni.

Pridite in prepričajte se pri

Ivan A. Grosek, trgovina z mešanim blagom, Trebnje.

ČEŠKA INDUSTRIJALNA BANKA

PODRUŽNICA V LJUBLJANI

MARIJIN TRG 5

CENTRALA V PRAGI, RČS.

Vplačana delniška glavniica in rezervni fondy Kč 304.000.000.- — — — 60 podružnic in ekspozitur.

Izvršuje bančne posle vseh vrst in sprejema vloge na knjižice in tekoče račune.

Telegrami: Indusbanka.

Telefon interurb. 2104.

Do 31. XII.
25% popusta
za božična darila
na **ČEVLJUH**

STANDARD
CARL POLLAK, d.d.
DUNAJSKA CESTA
št. 23 na dvorišču

Desortirana roba do 50% popusta

Pred nakupom moških zimskih oblačil
si oglejte velikansko zalogo
v konfekcijski industriji
Josip Ivančič, Ljubljana
Dunajska cesta 7
Lastni ročni izdelki! Cene brez konkurence!

Rešite jih pljančevanja!

Materi in žene, ki z obupom zrete, kako vaši dragi s pijančevanjem uničujejo sebe, družino, imetje in svojo čast, ko puščajo v kavarni zadnjo paro, ve jih lahko rešite, ne da bi sami vedeli, z »AVINALOM«, preparatom berlinskega lekarnarja Francka, absolutno zdravju neškodljivim. — Mnogo zahval ozdravlencev. — Cena Din 220.—
Razpošilja v originalnih škatljah:
Generalni zastopnik za Jugoslavijo:
N. POPOVIĆ, Beograd, Kolarčeva št. 7.